

eul_wid: ffk-az

Πλάτων ὁ Ἀθηναῖος · Plato of Athens

Spurious

Νόθοι

Period: Κλασική Classical
Dialect: Φιλοσοφική Ἀττική Attic Philosophical
Domain: Φιλοσοφία Philosophy
Format: Διάλογος Dialogue
Affiliation: Platonist

Jus.372.a,bis De justo: 372a–375d Ἐχεις ἡμῖν εἰπεῖν ὅτι ἐστὶν τὸ δίκαιον; ἢ οὐκ ἄξιόν σοι δοκεῖ εἶναι λόγον περὶ αὐτοῦ ποιεῖσθαι;

Sis.387.b — Ἐμοιγε καὶ μάλα. Τί οὖν ἐστίν; Τί γὰρ ἄλλο γε ἢ τὰ νομιζόμενα δίκια; Μή μοι οὕτως, ἀλλ' ὥσπερ ἂν εἰ σύ μ' ἔροιο τί ἐστὶν ὀφθαλμός, εἴποιμ' ἂν σοι ὅτι ὧ ὀρώμεν, ἐὰν δὲ καὶ δεῖξαί με κελεύης, δείξω σοι, καὶ ἐὰν με ἔρη ὅτῃ ψυχὴ ὄνομα, ἐρῶ σοι ὧ γιγνώσκομεν, ἐὰν δὲ ἔρη αὖ τί ἐστὶν φωνή, ἀποκρινοῦμαι σοι ὧ διαλεγόμεθα, καὶ σὺ οὕτω φράσον ὅτι δίκαιόν ἐστι ὧ τί χρώμεθα, ὥσπερ ἂ νυνδὴ ἡρόμην. Οὐ πάνυ ἔχω σοι οὕτως ἀποκρίνασθαι. Ἀλλ' ἐπειδὴ οὐχ οὕτως ἔχεις, ἴσως τῇδέ πη ῥᾶον αὐτὸ εὔροιμεν ἄν; φέρε, τὰ μείζω καὶ τὰ ἐλάττω τίνι σκοποῦντες διαγιγνώσκομεν; ἄρα οὐ μέτρω; Ναί. Μετὰ δὲ τοῦ μέτρου τίνι τέχνῃ; ἄρ' οὐ μετρητικῇ; Μετρητικῇ. Τί δὲ τὰ κοῦφα καὶ βαρέα; ἄρ' οὐ σταθμῶ; Ναί. Μετὰ δὲ τοῦ σταθμοῦ τίνι τέχνῃ; οὐ τῇ στατικῇ; Πάνυ γε. Τί δὲ δῆ; τὰ δίκαια καὶ τᾶδिका τίνι σκοποῦντες διαγιγνώσκομεν ὀργάνῳ, καὶ μετὰ τοῦ ὀργάνου τίνι τέχνῃ πρόσθεν; ἄρα οὐδ' οὕτω πῶς σοι καταφανές ἐστίν; Οὐ. Ἀλλὰ πάλιν ὧδε· ὅταν ἀμφισβητῶμεν περὶ τῶν μειζόνων καὶ τῶν ἐλαττόνων, τίνες ἡμᾶς διακρινούσιν; οὐχ οἱ μετρηταί; Ναί. Ὅταν δὲ περὶ τῶν πολλῶν καὶ ὀλίγων, τίνες οἱ διακρίνοντες; οὐχ οἱ ἀριθμηταί; Ἀλλὰ τί; Ὅταν δὲ περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων ἀμφισβητῶμεν ἀλλήλοις, ἐπὶ τίνας ἐρχόμεθα καὶ τίνες ἡμᾶς οἱ διακρίνοντές εἰσιν ἐκάστοτε; εἰπέ. Ἄρα γε δικαστὰς λέγεις, ὧ Σώκρατες; Εὖ γ' ἡῦρες. Ἴθι δὴ καὶ τόδε πειράθητι εἰπεῖν. τί ποιοῦντες διακρίνουσιν οἱ μετρηταί περὶ τῶν μεγάλων καὶ σμικρῶν; ἄρ' οὐ μετροῦντες; Ναί. Τί δὲ περὶ τῶν βαρέων καὶ κούφων; οὐχ ἰστάντες; Ἰστάντες μέντοι. Τί δὲ περὶ τῶν πολλῶν καὶ ὀλίγων; ἄρα οὐκ ἀριθμοῦντες; Ναί. Τί δὲ δῆ περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων ἄρα; ἀπόκριναι. Οὐκ ἔχω. Λέγοντες, φάθι. Ναί. Λέγοντες ἄρα ἡμᾶς διακρίνουσιν, ὅταν περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων κρίνωσιν οἱ δικασταί; Ναί. Μετροῦντες δέ γε περὶ τῶν σμικρῶν καὶ μεγάλων οἱ μετρητικοί· μέτρον γὰρ ἦν ὧ ταῦτ' ἐκρίνετο. Οὕτως. Ἰστάντες δ' αὖ περὶ τῶν βαρέων καὶ κούφων οἱ στατικοί· σταθμός γὰρ ἦν ὧ ταῦτ' ἐκρίνετο. Ἦν γάρ. Ἀριθμοῦντες δ' αὖ περὶ τῶν πολλῶν καὶ ὀλίγων οἱ ἀριθμητικοί· ἀριθμός γὰρ ἦν ὧ ταῦτ' ἐκρίνετο. Οὕτως. Λέγοντες δέ γε, ὡς ἄρτι ὡμολογήσαμεν, περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων κρίνουσιν ἡμᾶς οἱ δικασταί· λόγος γὰρ ἦν ὧ ταῦτ' ἐκρίνετο. Εὖ λέγεις, ὧ Σώκρατες. Ἀληθῆ μὲν οὖν· καὶ λόγος ἐστίν, ὡς ἔοικεν, ὧ τὰ δίκαια καὶ ἄδिका κρίνεται. Φαίνεται γοῦν. Τί ποτε ὄντα <τὰ> δίκαια καὶ τᾶδिका; ὥσπερ ἂν ἡμᾶς εἴ τις

ἤρετο, ἐπειδὴ μέτρον καὶ μετρητικὴ καὶ μετρητικὸς τὸ μεῖζον καὶ τὸ ἔλαττον διακρίνει, τί ὂν τὸ μεῖζον καὶ τὸ ἔλαττον; εἵπομεν ἂν αὐτῷ ὅτι τὸ μὲν μεῖζον ὑπερέχον, τὸ δὲ ἔλαττον ὑπερεχόμενον. ἐπειδὴ δὲ τὸ βαρὺ καὶ τὸ κοῦφον σταθμὸς καὶ στατικὴ καὶ στατικὸς διακρίνει, τί ὂν τό τε βαρὺ καὶ τὸ κοῦφον; εἵπομεν ἂν αὐτῷ ὅτι τὸ μὲν κάτω ρέπον ἐν τοῖς ζυγοῖς βαρὺ, τὸ δὲ ἄνω κοῦφον. οὕτω δὴ εἰ καὶ ἔροιτο ἡμᾶς, ἐπειδὴ δὲ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον λόγος τε καὶ δικαστικὴ καὶ δικαστὴς ἐστὶν ἡμῖν ὁ διακρίνων, τί ποτε ὂν τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον; τί ἔχομεν αὐτῷ ἀποκρίνεσθαι; ἢ οὐδέπω ἔχομεν εἰπεῖν; Οὐκ ἔχομεν. Πότερον δὲ ἐκόντας οἷοι ἔχειν τοῦτο τὸ ἄδικον τοὺς ἀνθρώπους ἢ ἄκοντας; ὧδε δὲ λέγω. ἐκόντας οἷοι ἀδικεῖν καὶ ἀδίκους εἶναι ἢ ἄκοντας; Ἐκόντας ἔγωγε, ὦ Σώκρατες· πονηροὶ γάρ εἰσιν. Ἐκόντας ἄρα σὺ οἷοι πονηροὺς εἶναι καὶ ἀδίκους ἀνθρώπους; Ἐγώ γε· σὺ δ' οὐ; Οὐκ, εἴ γέ τι δεῖ τῷ ποιητῇ πείθεσθαι. Ποίω ποιητῇ; Ὅστις εἶπεν— οὐδεὶς ἐκὼν πονηρὸς οὐδ' ἄκων μάκαρ. Ἀλλὰ τοι, ὦ Σώκρατες, εὖ ἡ παλαιὰ παροιμία ἔχει, ὅτι πολλὰ ψεύδονται ἀοιδοί. Θαυμάζοιμ' ἂν εἰ τοῦτό γε ἐψεύσατο οὗτος ἀοιδός, ἐπεὶ εἴ σοι σχολή ἐστίν, ἐπισκεψώμεθα αὐτὸν εἴτε ψευδῇ εἴτε ἀληθῇ λέγει. Ἀλλὰ σχολή. Φέρε δὴ, πότερον ἡγῇ δίκαιον εἶναι ψεύδεσθαι ἢ ἀληθῇ λέγειν; Ἀληθῇ ἔγωγε. Πεύδεσθαι ἄρα ἄδικον; Ναί. Πότερον δ' ἐξαπατᾶν ἢ μὴ ἐξαπατᾶν; Μὴ ἐξαπατᾶν δήπου. Ἐξαπατᾶν ἄρα ἄδικον; Ναί. Τί δέ; βλάπτειν δίκαιον ἢ ὠφελεῖν; Ὤφελεῖν. Βλάπτειν ἄρα ἄδικον; Ναί. Ἔστιν ἄρα ἀληθῇ μὲν λέγειν καὶ μὴ ἐξαπατᾶν καὶ ὠφελεῖν δίκαιον, ψεύδεσθαι δὲ καὶ βλάπτειν καὶ ἐξαπατᾶν ἄδικον. Ναὶ μὰ Δία σφόδρα γε. Ἦ καὶ τοὺς πολέμιους; Οὐδαμῶς. Ἀλλὰ βλάπτειν δίκαιον τοὺς πολέμιους, ὠφελεῖν δὲ ἄδικον; Ναί. Οὐκοῦν καὶ ἐξαπατῶντας δίκαιον βλάπτειν τοὺς πολέμιους; Πῶς γὰρ οὐ; Τί <δὲ> ψεύδεσθαι ἵνα ἐξαπατῶμεν καὶ βλάπτωμεν αὐτούς; οὐ δίκαιον; Ναί. Τί δέ; τοὺς φίλους οὐκ ὠφελεῖν φῆς δίκαιον εἶναι; Ἐγώ γε. Πότερον μὴ ἐξαπατῶντας ἢ ἐξαπατῶντας ἐπ' ὠφελίᾳ τῇ ἐκείνων; Καὶ ἐξαπατῶντας νῆ Δία. Ἀλλ' ἐξαπατῶντας μὲν δίκαιον ἄρα ὠφελεῖν, οὐ μέντοι ψευδομένους γε; ἢ καὶ ψευδομένους; Καὶ ψευδομένους δίκαιον. Ἔστιν ἄρα, ὡς ἔοικεν, ψεύδεσθαί τε καὶ ἀληθῇ λέγειν δίκαιον καὶ ἄδικον. Ναί. Καὶ μὴ ἐξαπατᾶν καὶ ἐξαπατᾶν δίκαιον καὶ ἄδικον. Ἔοικεν. Καὶ βλάπτειν καὶ ὠφελεῖν δίκαιον καὶ ἄδικον; Ναί. Ταῦτά δὴ, ὡς ἔοικεν, πάντα τὰ τοιαῦτα ὄντα καὶ δίκαια καὶ ἄδικα ἐστίν. Ἔμοιγε φαίνεται. Ἀκούε δὴ. ὀφθαλμὸν ἐγὼ ἔχω δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι; Ναί. Μυκτῆρα δεξιὸν καὶ ἀριστερόν; Πάνυ γε. Καὶ χεῖρα δεξιὰν καὶ ἀριστεράν; Ναί. Οὐκοῦν ἐπειδὴ τὰ αὐτὰ ὀνομάζων τὰ μὲν δεξιὰ φῆς εἶναι, τὰ δὲ ἀριστερὰ τῶν ἐμῶν, εἴ σε ἐγὼ ἐροίμην ὁπότερα, ἄρ' ἂν ἔχοις εἰπεῖν ὅτι τὰ μὲν πρὸς τοῦ δεξιᾶ ἐστίν, τὰ δὲ πρὸς τοῦ ἀριστερά; Ναί. Ἴθι δὴ καὶ ἐκεῖ, ἐπειδὴ τὰ αὐτὰ ὀνομάζων τὰ μὲν δίκαια φῆς εἶναι, τὰ δὲ ἄδικα, ἔχεις εἰπεῖν ὁπότερα τὰ δίκαια καὶ ὁπότερα τὰ ἄδικα; Ἐμοὶ μὲν τοῖνυν δοκεῖ ἐν μὲν τῷ δέοντι καὶ τῷ καιρῷ ἕκαστα τούτων γιγνόμενα δίκαια εἶναι, ἐν δὲ τῷ μὴ δέοντι ἄδικα. Καλῶς γέ σοι δοκοῦν. ὁ μὲν ἄρα ἐν τῷ δέοντι ἕκαστα τούτων ποιῶν δίκαια ποιεῖ, ὁ δὲ μὴ ἐν τῷ δέοντι ἄδικα; Ναί. Οὐκοῦν ὁ μὲν τὰ δίκαια ποιῶν δίκαιος, ὁ δὲ τὰ ἄδικα ἄδικος; Ἔστι ταῦτα. Τίς οὖν ὁ ἐν τῷ δέοντι <καὶ> καιρῷ οἷός τε τέμνειν καὶ κάειν καὶ ἰσχυαίνειν; Ὁ ἰατρός. Ὅτι ἐπίσταται ἢ δι' ἄλλο τι; Ὅτι ἐπίσταται. Τίς δ' ἐν τῷ δέοντι σκάπτειν καὶ ἀροῦν καὶ φυτεῦειν οἷός τε; Ὁ γεωργός. Ὅτι ἐπίσταται, ἢ ὅτι οὐ; Ὅτι ἐπίσταται. Οὐκοῦν καὶ τᾶλλα οὕτως; ὁ μὲν ἐπιστάμενος οἷός τε τὰ δέοντα ποιεῖν ἐστὶν καὶ ἐν τῷ δέοντι καὶ ἐν τῷ καιρῷ, ὁ δὲ μὴ ἐπιστάμενος οὐ; Οὕτως. Καὶ ψεύδεσθαι ἄρα καὶ ἐξαπατᾶν καὶ ὠφελεῖν, ὁ μὲν ἐπιστάμενος οἷός τε ποιεῖν ἕκαστα τούτων ἐν τῷ δέοντι καὶ τῷ καιρῷ, ὁ δὲ μὴ ἐπιστάμενος οὐ; Ἀληθῇ λέγεις. Ὁ δέ γε ταῦτα ποιῶν ἐν τῷ δέοντι δίκαιος; Ναί. Δι' ἐπιστήμην δέ γε ταῦτα ποιεῖ. Πῶς δ' οὐ; Δι' ἐπιστήμην ἄρα δίκαιος ὁ δίκαιος. Ναί. Οὐκοῦν ὁ ἄδικος διὰ τὸ ἐναντίον ἄδικός ἐστιν τῷ δίκαιῳ; Φαίνεται. Ὁ δὲ δίκαιος διὰ σοφίαν δίκαιος. Ναί. Δι' ἀμαθίαν ἄρα ὁ ἄδικος ἄδικος. Ἔοικε. Κινδυνεύει ἄρα ὁ μὲν οἱ πρόγονοι ἡμῖν κατέλιπον σοφίαν δικαιοσύνη εἶναι, ὁ δὲ ἀμαθίαν, τοῦτο δὲ ἀδικία. Ἔοικεν.

Ἐκόντες δὲ ἀμαθεῖς εἰσιν οἱ ἄνθρωποι ἢ ἄκοντες; Ἄκοντες. Ἄκοντες ἄρα καὶ ἄδικοι; Φαίνεται. Οἱ δὲ ἄδικοι πονηροί; Ναί. Ἄκοντες ἄρα πονηροὶ καὶ ἄδικοι; Παντάπασι μὲν οὖν. Διὰ δὲ τὸ ἄδικοι εἶναι ἀδικοῦσιν; Ναί. Διὰ τὸ ἀκούσιον ἄρα; Πάνυ γε. Οὐ μὲν δὴ διὰ τὸ ἀκούσιόν γε τὸ ἐκούσιον γίγνεται. Οὐ γὰρ οὖν. Διὰ δὲ τὸ ἄδικον εἶναι τὸ ἀδικεῖν γίγνεται. Ναί. Τὸ δὲ ἄδικον ἀκούσιον. Ἀκούσιον. Ἄκοντες ἄρα ἀδικοῦσιν καὶ ἄδικοί εἰσιν καὶ πονηροί. Ἄκοντες, ὥς γε φαίνεται. Οὐκ ἄρα ἐψεύσατο τοῦτό γε ἰσοκράτης. Οὐκ ἔοικεν. De virtute: 376a–379d Ἄρα διδακτόν ἐστιν ἡ ἀρετή; ἢ οὐ διδακτόν, ἀλλὰ φύσει οἱ ἀγαθοὶ γίνονται ἄνδρες, ἢ ἄλλω τινὶ τρόπῳ; Οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἐν τῷ παρόντι, ὦ Σώκρατες. Ἀλλὰ ὥδε σκεψώμεθα αὐτό. φέρε, εἴ τις βούλοιο ταύτην τὴν ἀρετὴν γενέσθαι ἀγαθὸς ἢν ἀγαθοὶ εἰσιν οἱ σοφοὶ μάγειροι, πόθεν ἂν γένοιτο; Δῆλον ὅτι εἰ παρὰ τῶν ἀγαθῶν μαγείρων μάθοι. Τί δέ; εἰ βούλοιο ἀγαθὸς γίνεσθαι ἰατρός, παρὰ τίνα ἂν ἐλθὼν γένοιτο ἀγαθὸς ἰατρός; Δῆλον δὴ ὅτι παρὰ τῶν ἀγαθῶν τινὰ ἰατρῶν. Εἰ δὲ ταύτην τὴν ἀρετὴν ἀγαθὸς βούλοιο γενέσθαι ἦνπερ οἱ σοφοὶ τέκτονες; Παρὰ τῶν τεκτόνων. Εἰ δὲ ταύτην τὴν ἀρετὴν βουλευθεὶς ἀγαθὸς γενέσθαι ἦνπερ οἱ ἄνδρες οἱ ἀγαθοὶ τε καὶ σοφοί, ποῖ χρὴ ἐλθόντα μαθεῖν; Οἶμαι μὲν καὶ ταύτην, εἴπερ μαθητὸς ἐστὶ, παρὰ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀγαθῶν· πόθεν γὰρ ἄλλοθεν; Φέρε δὴ, τίνες ἡμῖν ἄνδρες ἀγαθοὶ γεγονάσιν; ἵνα σκεψώμεθα εἰ οὗτοί εἰσιν οἱ τοὺς ἀγαθοὺς ποιοῦντες. Θεουκιδίδης καὶ Θεμιστοκλῆς καὶ Ἀριστείδης καὶ Περικλῆς. Τούτων οὖν ἐκάστου ἔχομεν διδάσκαλον εἰπεῖν; Οὐκ ἔχομεν· οὐ γὰρ λέγεται. Τί δέ; μαθητὴν ἢ τῶν ξένων τινὰ ἢ τῶν πολιτῶν ἢ ἄλλον, ἐλεύθερον ἢ δοῦλον, ὅστις αἰτίαν ἔχει διὰ τὴν τούτων ὁμιλίαν σοφὸς τε καὶ ἀγαθὸς γεγονέναι; Οὐδὲ τοῦτο λέγεται. Ἀλλ' ἄρα μὴ ἐφθόνουν μεταδιδόναι τῆς ἀρετῆς τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις; Τάχα. Ἄρα ἵνα μὴ ἀντίτεχνοι αὐτοῖς γίνοιτο, ὥσπερ οἱ μάγειροί τε καὶ ἰατροὶ καὶ τέκτονες φθονοῦσιν; οὐ γὰρ λυσιτελεῖ αὐτοῖς πολλοὺς ἀντιτέχνους γίνεσθαι οὐδὲ οἰκεῖν ἐν πολλοῖς αὐτοῖς ὁμοίοις. ἄρ' οὖν οὕτω καὶ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς οὐ λυσιτελεῖ ἐν ὁμοίοις αὐτοῖς οἰκεῖν; Ἴσως. Εἰσὶν δὲ οἱ αὐτοὶ οὐχὶ ἀγαθοὶ τε καὶ δίκαιοι; Ναί. Ἔστιν οὖν ὅτω λυσιτελεῖ μὴ ἐν ἀγαθοῖς οἰκεῖν ἀνδράσιν ἀλλ' ἐν κακοῖς; Οὐκ ἔχω εἰπεῖν. Ἄρ' οὖν οὐδὲ τοῦτ' ἔχεις εἰπεῖν, πότερον ἔργον ἐστὶν τῶν μὲν ἀγαθῶν βλάπτειν, τῶν δὲ κακῶν ὠφελεῖν, ἢ τοῦναντίον; Τοῦναντίον. Οἱ μὲν ἀγαθοὶ ἄρα ὠφελοῦσιν, οἱ δὲ κακοὶ βλάπτουσιν; Ναί. Ἔστιν οὖν ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι μᾶλλον ἢ ὠφελεῖσθαι; Οὐ πάνυ. Οὐδεὶς ἄρα βούλεται ἐν πονηροῖς οἰκεῖν μᾶλλον ἢ ἐν χρηστοῖς. Οὕτως. Οὐδεὶς ἄρα φθονεῖ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἄλλω, ὥστε ἀγαθὸν καὶ ὁμοῖον ἑαυτῷ ποιῆσαι. Οὐκ οὖν φαίνεται γε δὴ ἐκ τοῦ λόγου. Ἀκῆκοας οὖν ὅτι Θεμιστοκλεῖ Κλεόφαντος υἱὸς ἐγένετο; Ἀκῆκοα. Οὐκοῦν δῆλον ὅτι οὐδὲ τῷ υἱεῖ ἐφθόνει ὥς βελτίστῳ γενέσθαι ὁ Θεμιστοκλῆς, ὅς γε ἄλλω οὐδενί, εἴπερ ἦν ἀγαθός; ἦν δέ, ὥς φαμεν. Ναί. Οἶσθα οὖν ὅτι Θεμιστοκλῆς τὸν υἱὸν ἱππέα μὲν ἐδίδάξατο σοφὸν εἶναι καὶ ἀγαθόν—ἐπέμενε γοῦν ἐπὶ τῶν ἵππων ὀρθὸς ἐστηκώς, καὶ ἠκόντιζεν ἀπὸ τῶν ἵππων ὀρθός, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ θαυμάσια εἰργάζετο—καὶ ἄλλα πολλὰ ἐδίδαξεν καὶ ἐποίησεν σοφόν, ὅσα διδασκάλων ἀγαθῶν εἶχετο. ἢ ταῦτα οὐκ ἀκῆκοας τῶν πρεσβυτέρων; Ἀκῆκοα. Οὐκ ἄρα τὴν φύσιν γέ τις τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ αἰτιάσαιτ' ἂν κακὴν εἶναι. Οὐκ ἂν οὖν δικαίως γε ἐξ ὧν σὺ λέγεις. Τί δὲ τόδε; ὥς Κλεόφαντος ὁ Θεμιστοκλέους υἱὸς ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ σοφὸς ἐγένετο ἅπερ ὁ πατήρ αὐτοῦ ἦν σοφός, ἥδη τοῦτο ἤκουσας ἢ νεωτέρου ἢ πρεσβυτέρου; Οὐκ ἤκουσα. Ἄρ' οὖν ταῦτα μὲν οἰόμεθα βούλεσθαι αὐτὸν τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν παιδεῦσαι, ἦν δὲ αὐτὸς σοφίαν ἦν σοφός, μηδὲν βελτίω αὐτὸν ποιῆσαι τῶν γειτόνων μηδενός, εἴπερ διδακτόν ἦν ἡ ἀρετή; Οὐκ οὖν εἰκός γε. Οὗτος μὲν δὴ σοὶ τοιοῦτος διδάσκαλος ἀρετῆς, ὃν ὑπέπες· ἄλλον δὲ δὴ σκεψώμεθα, Ἀριστείδην, ὃς ἔθρεψεν μὲν τὸν Λυσίμαχον, ἐπαίδευσεν δὲ κάλλιστα Ἀθηναίων ὅσα διδασκάλων εἶχετο, ἄνδρα δὲ οὐδενὸς βελτίω ἐποίησεν· τοῦτον γὰρ καὶ σὺ καὶ ἐγὼ εἶδομεν καὶ συνεγενόμεθα. Ναί. Οἶσθα οὖν ὅτι Περικλῆς αὐτὸν ἔθρεψεν ὑεῖς Πάραλον καὶ Ξάνθιππον, ὧν καὶ σύ μοι δοκεῖς τοῦ ἐτέρου ἐρασθῆναι. τούτους μέντοι, ὥς καὶ σὺ οἶσθα, ἱππέας μὲν ἐδίδαξεν

οὐδενὸς χεῖρους Ἀθηναίων, καὶ μουσικὴν καὶ τὴν ἄλλην ἀγωνίαν καὶ τᾶλλα ἐπαίδευσεν ὅσα τέχνη διδάσκονται, οὐδενὸς χεῖρους· ἀγαθοὺς δὲ ἄρα ἄνδρας οὐκ ἐβούλετο ποιῆσαι; Ἀλλ' ἴσως ἂν ἐγένοντο, ὧ Σώκρατες, εἰ μὴ νέοι ὄντες ἐτελεύτησαν. Σὺ μὲν εἰκότως βοηθεῖς τοῖς παιδικοῖς, Περικλῆς δὲ ἐκείνους, εἴπερ διδασκὸν ἦν ἀρετὴ καὶ οἶός τ' ἦν ἀγαθοὺς ποιῆσαι, πολὺ πρότερον ἂν τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν σοφοὺς ἐποίησεν ἢ μουσικὴν καὶ ἀγωνίαν. ἀλλὰ μὴ οὐκ ἦ διδασκὸν, ἐπεὶ Θουκυδίδης αὐτὸν δύο ὑεῖς ἔθρεψεν, Μελησίαν καὶ Στέφανον, ὑπὲρ ὧν σὺ οὐκ ἂν ἔχοις εἰπεῖν ἄπερ ὑπὲρ τῶν Περικλέους ὧν· τούτων γὰρ δὴ καὶ σὺ οἶσθα τὸν γ' ἕτερον μέχρι γήρως βιοῦντα, τὸν δ' ἕτερον πόρρω πάνυ. καὶ μὴν καὶ τούτῳ ὁ πατὴρ ἐπαίδευσεν τὰ τε ἄλλα εὖ καὶ ἐπάλαισαν κάλλιστα Ἀθηναίων· τὸν μὲν γὰρ Ξανθίᾳ ἔδωκεν, τὸν δὲ Εὐδῶρῳ, οὗτοι δὲ που ἐδόκουν κάλλιστα τῶν τότε παλαίειν. Ναί. Οὐκοῦν δῆλον ὅτι οὗτος οὐκ ἂν ποτε οἷ μὲν ἔδει δαπανώμενον διδάσκειν, ταῦτα μὲν ἐδίδαξεν τοὺς παῖδας τοὺς ἑαυτοῦ, οἱ δ' οὐδὲν ἔδει ἀναλώσαντα ἀγαθοὺς ἄνδρας ποιῆσαι, τοῦτο δὲ οὐκ ἂν ἐδίδαξεν, εἰ διδασκὸν ἦν; Εἰκός γε. Ἀλλὰ γὰρ ἴσως ὁ Θουκυδίδης φαῦλος ἦν, καὶ οὐχὶ ἦσαν αὐτῷ πλεῖστοι φίλοι Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων. καὶ οἰκίας ἦν μεγάλης καὶ ἐδύνατο μέγα ἐν τῇ πόλει καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις Ἑλλησιν, ὥστ' εἴπερ ἦν τοῦτο διδασκὸν, ἐξηῦρεν ἂν ὅστις αὐτοῦ ἔμελλεν τοὺς ὑεῖς ἀγαθοὺς ποιήσιν ἢ τῶν ἐπιχωρίων ἢ τῶν ξένων, εἰ αὐτὸς μὴ ἐσχόλαζε διὰ τὴν τῆς πόλεως ἐπιμέλειαν. ἀλλὰ γάρ, ὧ ἐταῖρε, μὴ οὐκ ἦ διδασκὸν ἢ ἀρετὴ. Οὐκ, ἴσως. Ἀλλὰ δὴ εἰ μὴ διδασκὸν ἐστίν, ἄρα φύσει φύονται οἱ ἀγαθοί; καὶ τοῦτο τῇδε πη σκοποῦντες ἴσως ἂν εὐροιμεν. φέρε γάρ· εἰσὶν ἡμῖν φύσεις ἵππων ἀγαθῶν; Εἰσίν. Οὐκοῦν εἰσὶν τινες ἄνθρωποι τέχνην ἔχοντες ἢ τὰς τῶν ἵππων τῶν ἀγαθῶν φύσεις γινώσκουσιν, καὶ κατὰ τὸ σῶμα πρὸς δρόμον, καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν, οἵτινες τε θυμοειδεῖς καὶ ἄθυμοι; Ναί. Τίς οὖν αὕτη ἡ τέχνη ἐστίν; τί ὄνομα αὐτῇ; Ἱππική. Οὐκοῦν καὶ περὶ τοὺς κύνας ὡσαύτως ἐστίν τις τέχνη ἢ τὰς ἀγαθὰς καὶ τὰς κακὰς φύσεις τῶν κυνῶν διακρίνουσιν; Ἔστι. Τίς αὕτη; Ἡ κυνηγετική. Ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον εἰσὶν ἡμῖν δοκιμασταί, οἵτινες ὀρῶντες κρίνουσιν τὸ τε βέλτιον καὶ τὸ χεῖρον; Εἰσίν. Τίνας οὖν τούτους καλεῖς; Ἀργυρογνώμονας. Καὶ μὴν οἱ παιδοτρίβαι γινώσκουσι σκοπούμενοι τὰς φύσεις τὰς τῶν σωμάτων τῶν ἀνθρώπων ὅποιαί τε χρησταὶ καὶ ὅποιαι μὴ πρὸς ἐκάστους τῶν πόνων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ νέων ὅσα μέλλει τῶν σωμάτων ἄξια λόγου ἔσεσθαι καὶ ἐν οἷς ἐλπίς ἐστὶ πολλὴ τὰ ἔργα, ὅσα σώματος ἔχεται, εὖ ἀπεργάσασθαι. Ἔστι ταῦτα. Πότερον οὖν σπουδαιότερόν ἐστιν ταῖς πόλεσιν ἵπποι καὶ κύνες ἀγαθοὶ καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα, ἢ ἄνδρες ἀγαθοί; Ἄνδρες ἀγαθοί. Τί οὖν; οἶει ἂν, εἴπερ ἦσαν φύσεις ἀγαθαὶ πρὸς ἀρετὴν ἀνθρώπων, οὐκ ἂν πάντα μεμηχανῆσθαι τοὺς ἀνθρώπους ὥστε διαγινώσκειν αὐτάς; Εἰκός γε. Ἔχεις οὖν τινα εἰπεῖν τέχνην ἣτις ἐστὶν ἐπὶ ταῖς φύσεσιν ταῖς τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀγαθῶν ἀποδεδειγμένη, ὥστε δύνασθαι αὐτάς κρίνειν; Οὐκ ἔχω. Καὶ μὲν δὴ πλείστου ἂν ἦν ἄξια καὶ οἱ ἔχοντες αὐτήν· οὗτοι γὰρ ἂν ἡμῖν ἀπέφαινον τῶν νέων τοὺς μέλλοντας ἀγαθοὺς ἔσεσθαι ἔτι παῖδας ὄντας, οὓς ἂν ἡμεῖς παραλαβόντες ἐφυλάττομεν ἐν ἀκροπόλει δημοσίᾳ, ὥσπερ τὸ ἀργύριον, καὶ μᾶλλον τι, ἵνα μὴ τι φλαῦρον ἡμῖν πάθοιεν μήτε ἐν μάχῃ μήτε ἐν ἄλλῳ μηδενὶ κινδύνῳ, ἀλλ' ἀπέκιντο τῇ πόλει σωτήρες τε καὶ εὐεργέται, ἐπειδὴ γε εἰς τὴν ἡλικίαν ἀφίκοντο. ἀλλὰ γὰρ κινδυνεύει οὔτε φύσει οὔτε μαθήσει ἢ ἀρετῇ τοῖς ἀνθρώποις παραγίγνεσθαι. Πῶς οὖν ἂν ὧ Σώκρατες σοὶ δοκοῦσιν γίγνεσθαι, εἰ μήτε φύσει μήτε μαθήσει γίνονται; τίς ἄλλον τρόπον γίγνουντ' ἂν οἱ ἀγαθοί; Οἶμαι μὲν οὐκ ἂν ῥαδίως αὐτὸ δηλωθῆναι, τοπάζω μέντοι θεῖόν τι μάλιστα εἶναι τὸ κτῆμα καὶ γίγνεσθαι τοὺς ἀγαθοὺς ὥσπερ οἱ θεῖοι τῶν μάντεων καὶ οἱ χρησμολόγοι. οὗτοι γὰρ οὔτε φύσει τοιοῦτοι γίνονται οὔτε τέχνῃ, ἀλλ' ἐπιπνοίᾳ ἐκ τῶν θεῶν γιγνόμενοι τοιοῦτοί εἰσιν. οὕτω δὲ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ ἀγαθοὶ λέγουσι ταῖς πόλεσιν ἐκάστοτε τὰ ἀποβησόμενα καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι ἐκ θεοῦ ἐπιπνοίας πολὺ μᾶλλον καὶ ἐναργέστερον ἢ οἱ χρησμοδοί. λέγουσιν δὲ που καὶ αἱ γυναῖκες ὅτι Θεῖος ἀνὴρ οὗτός ἐστι·

καὶ Λακεδαιμόνιοι ὅταν τινὰ μεγαλοπρεπῶς ἐπαινῶσιν, θεῖον ἄνδρα φασὶν εἶναι. πολλαχοῦ δὲ καὶ Ὅμηρος τῷ αὐτῷ τούτῳ καταχρήται καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταί. καὶ ὅταν βούληται θεὸς εὖ πράξει πόλιν, ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐνεποίησεν· ὅταν δὲ μέλλῃ κακῶς πράξει πόλιν, ἐξεῖλε τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀγαθοὺς ἐκ ταύτης τῆς πόλεως ὁ θεός. οὕτως ἔοικεν οὔτε διδασκτὸν εἶναι οὔτε φύσει ἀρετῇ, ἀλλὰ θεῖα μοῖρα παραγίγνεται κτωμένοις. Demodocus: 380a–386b

Σὺ μὲν δὴ κελεύεις με, ὦ Δημόδοκε, συμβουλεύειν ὑμῖν περὶ ὧν συνέρχεσθε βουλευσόμενοι· ἐμοὶ δὲ σκοπεῖσθαι ἐπέρχεται τί ποτε δύναται ἡ σύνοδος ὑμῶν καὶ ἡ τῶν οἰομένων συμβουλεύειν ὑμῖν προθυμία καὶ ἡ ψῆφος ἣν φέρειν ἕκαστος ὑμῶν διανοεῖται. τοῦτο μὲν γάρ, εἰ μὴ ἔστιν ὀρθῶς καὶ ἐμπείρως συμβουλεύειν περὶ ὧν συνέρχεσθε βουλευσόμενοι, πῶς οὐ γελοῖόν ἐστιν συνέρχεσθαι βουλευσόμενους περὶ ὧν συμβουλεύειν οὐκ ἔστιν ὀρθῶς; τοῦτο δέ, εἰ μὲν ἔστιν ὀρθῶς συμβουλεύειν καὶ ἐμπείρως περὶ τῶν τοιούτων, ἐπιστήμη δ' ἂν ἦς ἔστιν ὀρθῶς συμβουλεύειν καὶ ἐμπείρως περὶ τούτων μηδεμία ἐστίν, πῶς οὐκ ἄτοπον; εἰ δὲ τις ἐπιστήμη ἂν ἦς ἔστιν τὰ τοιαῦτα ὀρθῶς συμβουλεύειν, οὐκ ἀνάγκη καὶ ἐπισταμένους εἶναί τινας συμβουλεύειν ὀρθῶς περὶ τῶν τοιούτων; ὄντων δὲ τινων ἐπισταμένων συμβουλεύειν περὶ ὧν συνέρχεσθε βουλευσόμενοι, οὐκ ἀνάγκη ἐστὶ καὶ ὑμᾶς ἥτοι ἐπίστασθαι περὶ τούτων συμβουλεύειν ἢ μὴ ἐπίστασθαι, ἢ τοὺς μὲν ἐπίστασθαι ὑμῶν, τοὺς δὲ μὴ ἐπίστασθαι; εἰ μὲν οὖν ἐπίστασθε πάντες, τί δεῖ ἔτι ὑμᾶς συνέρχεσθαι βουλευσόμενους; συμβουλεύειν γὰρ ἱκανὸς ἕκαστος ὑμῶν. εἰ δ' αὖ πάντες μὴ ἐπίστασθε, πῶς ἂν δύναισθε βουλεύεσθαι; ἢ τί ὑμῖν προύργου τῆς συνόδου ταύτης εἴη ἂν μὴ δυναμένων γε βουλεύεσθαι; εἰ δὲ οἱ μὲν ἐπίστανται, οἱ δὲ οὐκ ἐπιστάμενοί εἰσιν ὑμῶν, οὗτοι δὲ συμβουλῆς δέονται, εἰ ἄρα δυνατόν ἐστιν συμβουλεύειν ἔμφρονα ἄνδρα τοῖς ἀπείροις, ἱκανὸς δὴπου ἐστὶ καὶ εἷς συμβουλευῆσαι τοῖς ἐπισταμένοις ὑμῖν. ἢ οὐ ταῦτα οἱ ἐπιστάμενοι συμβουλεύουσιν πάντες; ὥστ' ἀκούσαντας ὑμᾶς τούτου ἀπαλλάττεσθαι προσήκει. νῦν δ' οὐ ποιεῖτε τοῦτο, ἀλλὰ βούλεσθε πολλῶν συμβουλευόντων ἀκούειν. οὐ γὰρ ὑπολαμβάνετε εἰδέναι τοὺς ἐπιχειροῦντας ὑμῖν συμβουλεύειν περὶ ὧν συμβουλεύουσιν. εἰ γὰρ ὑπελαμβάνετε εἰδέναι τοὺς συμβουλευόντας ὑμῖν, ἐνὸς μόνου ἀκούσασιν ἐξήρκει ἂν ὑμῖν. τὸ οὖν συνέρχεσθαι ἀκουσομένους μὴ εἰδόντων ὡς προύργου τι ποιοῦντας, πῶς οὐκ ἄτοπὸν ἐστίν; καὶ περὶ μὲν τῆς συνόδου ὑμῶν ἀπορῶ ταύτη. Περὶ δὲ τῆς τῶν οἰομένων ὑμῖν συμβουλεύειν προθυμίας ἐκεῖνο ἄπορον· εἰ μὲν γὰρ μὴ ταῦτα συμβουλεύουσι περὶ τῶν αὐτῶν συμβουλευόντες, πῶς ἂν πάντες καλῶς συμβουλεύοιεν, μὴ συμβουλευόντες ἢ συμβουλεύει ὁ ὀρθῶς συμβουλεύων; ἢ πῶς ἂν οὐκ ἄτοπος εἴη ἡ προθυμία τῶν προθυμουμένων συμβουλεύειν περὶ ὧν ἀπείρως ἔχουσιν; οὐ γὰρ δὴ ἔμπειροι ὄντες προαιρήσονται συμβουλεύειν μὴ ὀρθῶς. εἰ δ' αὖ ταῦτα συμβουλεύουσι, τί δεῖ πάντας αὐτοὺς συμβουλεύειν; εἷς γὰρ αὐτῶν τὰ αὐτὰ συμβουλεύων ἱκανὸς ἔσται. τὸ οὖν τοιαῦτα προθυμεῖσθαι ἢ οὐδὲν προύργου ἂν γένοιτο, πῶς οὐ γελοῖον; οὔτε οὖν ἡ τῶν ἀπείρων προθυμία οὐκ ἂν ἄτοπος εἴη, τοιαύτη γε οὕσα, οὔτε ἔμφρονες ἂν τοιαῦτα προθυμηθεῖεν, εἰδότες ὅτι καὶ εἷς τις αὐτῶν τὸ αὐτὸ πράξει συμβουλεύων γε ὡς προσήκει. ὥστε πῶς οὐ γελοῖός ἐστιν ἡ προθυμία τῶν οἰομένων ὑμῖν συμβουλεύειν; οὐ δύναμαι εὐρεῖν. Τὸ δὲ περὶ τῆς ψήφου ἣς φέρειν διανοεῖσθε τί δύναται, ἀπορῶ μάλιστα. πότερον γὰρ τοὺς εἰδότας συμβουλεύειν κρίνετε; ἀλλ' οὐ πλείονες ἐνὸς συμβουλεύουσιν οὐδ' ἄλλως καὶ ἄλλως περὶ τοῦ αὐτοῦ· ὥστε περὶ τούτων μὲν τὴν ψῆφον φέρειν ὑμᾶς οὐ δεήσει. ἀλλὰ τοὺς ἀπείρους καὶ ὡς μὴ δεῖ συμβουλευόντας κρίνετε; ἢ τοῖς τοιούτοις ὡς μαινομένοις οὐκ ἐπιτρέπειν συμβουλεύειν προσήκει; εἰ δὲ μήτε τοὺς ἐμπείρους μήτε τοὺς ἀπείρους κρινεῖτε, τίνας κρίνετε; ἀρχὴν δὲ τί δεῖ πάντως ἄλλους συμβουλεύειν ὑμῖν, εἴπερ κρίνειν τὰ τοιαῦτα ἱκανοὶ ἐστέ; εἰ δ' αὖ μὴ ἐστέ ἱκανοί, τί καὶ δύνανται ὑμῖν αἱ ψῆφοι; ἢ πῶς οὐ γελοῖόν ἐστιν συνέρχεσθαι μὲν ὑμᾶς βουλευσόμενους, ὡς δεομένους συμβουλίας καὶ οὐχ ἱκανοὺς ὄντας αὐτοὺς, συνελθόντας δὲ

οἷεσθαι δεῖν ψηφίζεσθαι, ὥς κρίνειν ἱκανοὺς ὄντας; οὐ γὰρ δὴ καθ' ἓνα μὲν ὄντες οὐκ οἶδατε, συνελθόντες δὲ φρόνιμοι γίγνεσθε· οὐδ' αὖ ἰδίᾳ μὲν ἀπορεῖτε, ἐλθόντες δὲ εἰς τὸ αὐτὸ οὐκέτι ἀπορεῖτε, ἀλλ' ἱκανοὶ γίγνεσθε συνορᾷν ποῖα πρακτέα ἐστὶν ὑμῖν, καὶ ταῦτα παρ' οὐδενὸς μαθόντες οὐδ' αὐτοὶ εὐρόντες, ὃ ἐστὶν δεινότατον ἀπάντων. οὐ γὰρ δὴ, μὴ δυνάμενοί γε συνορᾷν ἃ πρακτέον ἐστίν, κρίνειν ἱκανοὶ ἔσεσθε τὸν ὀρθῶς συμβουλευόντα περὶ τούτων ὑμῖν. οὐδ' αὖ τοῦτό γε ἔρεϊ εἰς ὧν ὁ συμβουλευὼν ὑμῖν οὗτος ὑμᾶς διδάξιν ἃ πρακτέον ὑμῖν ἐστίν, καὶ κρίνειν τοὺς κακῶς καὶ μὴ συμβουλευόντας ὑμῖν, οὕτως ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ καὶ ὄντας τοσοῦτους. τοῦτο δὲ ἐκείνου οὐδὲν ἦττον ἂν φανείη δεινὸν ὄν. εἰ δὲ μήθ' ἢ σύνοδος μήθ' ὁ συμβουλευὼν ὑμῖν ἱκανοὺς κρίνειν ποιεῖ ὑμᾶς, τίς χρεῖα τῶν ψήφων ἐστὶν ὑμῖν; ἢ πῶς οὐκ ἐναντιοῦται ἢ σύνοδος ὑμῶν ταῖς ψήφοις καὶ αἱ ψῆφοι τῇ τῶν συμβουλευόντων ὑμῖν προθυμίᾳ; ἢ μὲν γὰρ σύνοδος ἐστὶν ὑμῶν ὥς οὐχ ἱκανῶν ἀλλὰ συμβούλων δεομένων, αἱ δὲ ψῆφοι φέρονται ὥς οὐ συμβούλων δεομένων ἀλλὰ καὶ κρίνειν καὶ συμβουλεύειν δυναμένων. καὶ ἢ μὲν προθυμία τῶν συμβουλευόντων ὑμῖν ὥς εἰδόντων ἐστίν, αἱ δὲ παρ' ὑμῶν ψῆφοι ὥς οὐκ εἰδόντων τῶν συμβουλευόντων φέρονται. καὶ εἴ τις ὑμᾶς ἔροιτο τοὺς ψηφισαμένους, καὶ τὸν συμβουλευσάντα ὑμῖν περὶ ὧν ἂν ψηφίσησθε, πότερον ἴστε ὅτι ἔσται οὗ ἔνεκα πράττειν διανοεῖσθε ἢ ἐψηφίσασθε, οὐκ οἶομαι ἂν φῆσαι ὑμᾶς. τί δ', εἰ γένοιτο οὗ ἔνεκα πράττειν διανοεῖσθε, ἴστε ὅτι συνοίσει τοῦτο ὑμῖν; οὐδὲ τοῦτο ἂν φῆσαι οἶομαι ὑμᾶς οὐδὲ τὸν συμβουλευόντα ὑμῖν. τῶν ἀνθρώπων δὲ τίνα ὑπολαμβάνετε εἰδέναι τι τούτων; εἴ τις προσέροιτο ὑμᾶς, οὐδὲ τοῦτο συγχωρεῖν ἂν οἶομαι ὑμᾶς. ὅταν οὖν περὶ τε ὧν συμβουλεύετε ἢ τοιαῦτα οἷα ὑμῖν μὴ δῆλα εἶναι, οἳ τε ψηφίζόμενοι καὶ οἱ συμβουλευόντες ἄπειροι ὦσιν, εἰκότως καὶ ὑμεῖς φήσετε συμπίπτειν ἀπιστεῖν καὶ μεταμέλεσθαι πολλάκις αὐτοῖς καὶ περὶ ὧν ἂν συμβουλεύσωνται καὶ περὶ ὧν ἂν ψηφίσωνται. τοῖς ἀγαθοῖς δὲ τοιαῦτα συμβαίνειν οὐ προσήκει. ἴσασι γὰρ καὶ περὶ ὧν συμβουλεύουσιν ποῖά τ' ἐστίν, καὶ τοῖς πεισθεῖσιν αὐτοῖς ὅτι βεβαίως ὑπάρχει ὧν ἔνεκα συμβουλεύουσιν, καὶ ὅτι οὔτε αὐτοῖς οὔτε τοῖς πεισθεῖσιν αὐτοῖς πώποτε μεταμελήσει. περὶ τοιούτων οὖν ἔγωγε τοὺς νοῦν ἔχοντας συμβουλεύειν ἀξιοῦν ὑπελάμβανον, ἀλλ' οὐ περὶ ὧν σὺ κελεύεις με συμβουλεύειν. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς ἐκείνων συμβουλίας τὸ τέλος εὐτυχία, ἀπὸ δὲ τῆς τούτων φλυαρίας ἀτυχία ἐστίν. Παρεγενόμην δ' ἀνθρώπῳ τινὶ νουθετοῦντι ἑαυτοῦ ἐταῖρον, διότι ἐπίστευεν τῷ κατηγοροῦντι οὐκ ἀκούσας τοῦ ἀπολογουμένου ἀλλὰ μόνου τοῦ κατηγοροῦντος. ἔλεγεν οὖν ὥς δεινὸν πρᾶγμα ποιοῖ καταγιγνώσκων τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε αὐτὸς παραγενόμενος οὔτε τῶν φίλων ἀκούσας παραγενομένων, οἷς εἰκὸς ἦν αὐτὸν λέγουσιν πιστεῦειν· οὐδ' αὖ ἀμφοτέρων ἀκούσας, οὕτως προπετῶς ἐπίστευσε τῷ κατηγοροῦντι. δίκαιον δὲ εἶναι καὶ τοῦ ἀπολογουμένου ἀκοῦσαι πρὸ τοῦ ἐπαινεῖν ἢ μέμψεσθαι, ὥσπερ καὶ τοῦ κατηγοροῦντος. πῶς γὰρ ἂν τις ἢ δίκην καλῶς δικάσαι ἢ ἀνθρώπους κατὰ τρόπον κρίναι δύναίτο, μὴ ἀμφοτέρων τῶν ἀντιδίκων ἀκούσας; τοὺς γὰρ λόγους παραβαλλομένους, ὥσπερ τὴν πορφύραν καὶ τὸ χρυσίον, ἄμεινον κρίνεσθαι. ἢ τίνος ἔνεκεν ἢ χρόνον ἀμφοτέροις δίδοσθαι τοῖς ἀντιδίκους, ἢ ὁμνύειν τοὺς δικαστὰς ἀκροάσασθαι ὁμοίως ἀμφοτέρων, εἰ μὴ ὑπελάμβανεν ὁ νομοθέτης τὰς δίκας δικαιότερον ἂν καὶ βέλτιον κρίνεσθαι ὑπὸ τῶν δικαστῶν; σὺ δέ μοι δοκεῖς οὐδὲ τοῦτο τὸ ὑπὸ τῶν πολλῶν λεγόμενον ἀκηκοέναι. Τὸ ποῖον; ἔφη. Μηδὲ δίκην δικάσης, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσης, καίτοι οὐκ ἂν οὕτω τοῦτο περιεφέρετο, εἰ μὴ καλῶς ἐλέγετο καὶ ὥς προσήκει. συμβουλεύω οὖν σοι, ἔφη, τοῦ λοιποῦ μὴ προπετῶς οὕτως τοὺς ἀνθρώπους μήτε μέμψεσθαι μήτ' ἐπαινεῖν. Ὁ οὖν ἐταῖρος ἄτοπον ἔφη ἑαυτῷ καταφαίνεσθαι εἰ ἓνα μὲν γινῶναι λέγοντα πότερον ἀληθεύει ἢ ψεύδεται οὐ δυνατόν, δύο δὲ λέγοντας γινῶναι δυνατόν ἔσται· καὶ παρὰ μὲν τοῦ ἀληθῆ λέγοντος μαθεῖν οὐ δυνατόν, ὑπὸ τούτου δ' αὐτοῦ καὶ ἄλλου ψευδομένου διδαχθῆναι ταῦτα οἷόν τε· καὶ εἰ ὁ μὲν εἰς ὀρθῶς καὶ ἀληθῆ λέγων ἐμφανίσει ἢ λέγει οὐ δυνήσεται, δύο δέ, ὧν ὁ

ἕτερος ψεύσεται καὶ οὐκ ὀρθῶς ἐρεῖ, δυνήσονται ἐμφανίσαι τοῦτο ὃ ὁ λέγων ὀρθῶς ἐμφανίσαι οὐχ οἷός τ' ἦν. ἀπορῶ δ', ἔφη, κάκεῖνο, πῶς ποτε ἐμφανιοῦσι. πότερον γὰρ σιωπῶντες ἢ λέγοντες; εἰ μὲν γὰρ σιωπῶντες ἐμφανιοῦσιν, οὐδετέρου ἂν δέοι, μήτι γε ἀμφοτέρων, ἀκούειν· εἰ δὲ λέγοντες ἀμφοτέροι ἐμφανιοῦσιν, ἀμφοτέροι δὲ κατ' οὐδένα τρόπον λέγουσιν—ἐν μέρει γὰρ λέγειν ἑκάτερον ἀξιοῦσιν— πῶς ἀμφοτέρους ἐμφανίσαι ἅμα οἷόν τε; εἰ γὰρ ἐμφανιοῦσιν ἅμα ἀμφοτέροι, καὶ ἐροῦσιν τότε ἅμα. τοῦτο δ' οὐκ ἐῷσιν. ὥστε λοιπόν, εἴπερ λέγοντες ἐμφανιοῦσιν, ἑκάτερος εἰπὼν ἐμφανιεῖ καὶ ὁπότε γε ἐρεῖ ἑκάτερος, τότε καὶ ἐμφανιεῖ ἑκάτερος αὐτῶν. ὥστ' ἐρεῖ ὁ μὲν πρότερος, ὁ δ' ὕστερος· καὶ ἐμφανιεῖ ὁ μὲν πρότερος, ὁ δ' ὕστερος. καίτοι εἴπερ ταῦτο ἐν μέρει ἐμφανιοῦσιν ἑκάτεροι, τί δεῖ ἔτι τοῦ ὑστέρου ἀκούειν; ὑπὸ γὰρ τοῦ πρότερον εἰπόντος ἤδη φανερόν ἔσται. ἐκεῖνο δ', ἔφη, εἴπερ ἀμφοτέροι ἐμφανιοῦσιν, πῶς οὐ καὶ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐμφανιεῖ; ὣν γὰρ ὁ ἕτερος οὐκ ἐμφανιεῖ, οὗτοι ἀμφοτέροι πῶς ἂν ἐμφανίσαι δύναιτο; εἰ δ' ἑκάτερος ἐμφανιεῖ, δῆλον ὅτι ἐρεῖ πρότερος καὶ ἐμφανιεῖ πρότερος· ὥστ' ἐκεῖνου μόνου ἀκούσαντα γνῶναι πῶς ἔστιν οὐχ οἷόν τε. Ἐγὼ γοῦν ἀκούων αὐτῶν ἠπόρουν καὶ κρίνειν οὐχ οἷός τ' ἦν· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι ἔφασαν οἱ παρόντες τὸν πρῶτον λέγειν ἀληθῆ. εἰ οὖν τι ἔχεις συμβάλλεσθαι μοι περὶ τούτων, πότερόν ἐστιν ἐνὸς λέγοντος γνῶναι τί λέγει, ἢ προσδεῖται τοῦ ἀντεροῦντος, εἰ μέλλει τις γνώσεσθαι πότερον ὀρθῶς λέγει ἢ οὐκ ἀναγκαῖόν ἐστιν ἀμφοτέρων ἀκούειν. ἢ πῶς νομίζεις; Πρῶτην τις ἐνεκάλει ἀνθρώπων τινὶ ὅτι αὐτῷ ἀργύριον χρῆσαι οὐκ ἠθέλησεν οὐδὲ πιστεῦσαι. κάκεῖνος μὲν ᾧ ἐνεκάλει, ἀπελογεῖτο· ἄλλος δὲ τις τῶν παρόντων ἠρώτησε τὸν ἐγκαλοῦντα πότερον ὁ μὲν μὴ πιστεύσας αὐτῷ μηδὲ χρήσας ἥμαρτεν· σὺ δ', ἔφη, οὐ πείσας σοι χρῆσαι οὐχ ἡμάρτηκας; ὁ δέ, τί γὰρ ἥμαρτον; εἶπεν. Πότερος δ', ἔφη, σοὶ δοκεῖ ἀμαρτάνειν; ὁ ἀποτυχὼν ὣν ἠθέλεν ἢ ὁ μή; Ὁ ἀποτυχὼν, εἶπεν. Οὐκοῦν, εἶπεν, σὺ μὲν ἀπέτυχες, χρήσασθαι ἐθέλων; ὁ δέ σοι μὴ προέσθαι, οὐκ ἀπέτυχε τούτου; Ναί, εἶπεν· ἀλλ' ἐγὼ τί ἥμαρτον, καὶ εἰ μὴ ἐκεῖνός μοι ἔδωκεν; Ὅτι εἰ μὲν ἐδέου αὐτοῦ, ἔφη, ὣν οὐκ ἐχρῆν, πῶς οὐκ οἶει ἀμαρτάνειν; ἐκεῖνος δὲ ὁ μὴ προέμενος ὀρθῶς ἔπραξεν. εἰ δὲ ὣν χρῆν ἐδέου αὐτοῦ, ἀποτυχὼν τούτου, πῶς οὐχ ἥμαρτες ἐξ ἀνάγκης; Ἴσως, εἶπεν. ἀλλ' ἐκεῖνος πῶς οὐχ ἥμαρτεν, ὁ μὴ πιστεύσας μοι; Ἄρ' οὖν, ἔφη, εἰ προσωμίλησας αὐτῷ ὡς προσήκει, οὐκ ἂν ἥμαρτες οὐδέν; Οὐ γὰρ δῆ. Νῦν ἄρα οὐχ ὡς προσήκει αὐτῷ προσωμίλησας. Φαίνομαι, εἰπεῖν. Εἰ οὖν ὡς μὴ προσήκει ὁμιλοῦντός σου μὴ ἐπέισθι, πῶς ἂν δικαίως ἐγκαλοῖς ἐκείνῳ; Οὐκ ἔχω εἰπεῖν. Οὐδὲ ὅτι τοῖς κακῶς χρωμένοις οὐ προσεκτέον ἐστιν ἔχεις εἰπεῖν; Καὶ μάλ', ἔφη, τοῦτό γε. Ἀλλ' οὖν οὐχ οἱ ὡς οὐ προσήκει ὁμιλοῦντες, ἔφη, κακῶς χρῆσθαι σοὶ δοκοῦσιν; Ἐμοιγε, ἔφη. Τί οὖν ἥμαρτεν εἴ σοι μὴ προσέσχεν κακῶς χρωμένῳ; Οὐδὲν φαίνεται, εἰπεῖν. Τί οὖν ποτε οἱ ἄνθρωποι, ἔφη, τοιαῦτα ἐγκαλοῦσιν πρὸς ἀλλήλους, καὶ τοῖς μὲν μὴ πεισθεῖσιν αὐτοῖς ὅτι οὐκ ἐπέισθησαν μέμφονται, αὐτοῖς δέ, ὅτι οὐκ ἔπεισαν, οὐδ' ὅτι οὐκ ἐγκαλοῦσιν; Καὶ ἄλλος τις παρών, Ὅταν τε γὰρ τις, ἔφη, εὖ χρησθῇ τῷ καὶ βοηθήσῃ, εἴτα ἀξίων αὐτῷ ὁμοίως χρήσασθαι μὴ τυγχάνῃ τούτου, πῶς οὐκ εἰκότως μέμφοιτ' ἂν ὁ τοιοῦτος; Οὐκοῦν ἔφη, ὃν ἀξιοῖ ὁμοίως αὐτῷ χρῆσθαι, ἤτοι δυνατός ἐστιν χρῆσθαι αὐτῷ καλῶς ἢ οὐ δυνατός; καὶ εἰ μὲν μὴ δυνατός ἐστιν, πῶς ἂν καλῶς ἀξιοίῃ, ἀξίων αὐτὸν ὃ οὐ δυνατός ἐστιν; εἰ δὲ δυνατός ἐστιν, πῶς τοιοῦτον ἄνθρωπον οὐκ ἔπεισεν; ἢ πῶς τοιαῦτα λέγοντες καλῶς λέγουσιν; Ἀλλὰ νῆ Δί', ἔφη, τοῦτο δεῖ ἐγκαλεῖν, ὅπως οὗτός τε τοῦ λοιποῦ βέλτιον χρῆται αὐτῷ, καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι ἀκούσαντες αὐτοῦ ἐγκαλοῦντος. Βέλτιον δὲ χρῆσθαι, ἔφη, οἶει τινὰς ἀκούοντας ὀρθῶς λέγοντος καὶ ἀξιοῦντος, ἢ ἀμαρτάνοντος; Ὅρθῶς λέγοντος, ἔφη. Ὁ δέ γε οὐκ ὀρθῶς ἀξιοῦν ἐδόκει σοι; Ναί, ἔφη. Πῶς οὖν ἀκούοντες τοιαῦτα ἐγκαλοῦντος βέλτιον χρήσονται; Οὐδαμῶς, ἔφη. Τοῦ οὖν ἔνεκα τοιαῦτα τις ἐγκαλεῖ; Ἀνευρεῖν ἔφη οὐκ ἂν δύνασθαι. Ἀνθρώπου τις κατηγορεῖ εὐήθειαν ὅτι ταχέως καὶ τοῖς τυχοῦσιν ἀνθρώποις λέγουσι πιστεύοι. πολίταις μὲν γὰρ καὶ οἰκείοις λέγουσιν πιστεύειν εἰκός ἐστιν· τοιούτοις δ' ἀνθρώποις οὐς οὔτε εἶδεν οὔτε ἤκουσεν πρότερον

αὐτῶν, πιστεύειν, καὶ ταῦτα οὐκ ἀγνοοῦντα ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων εἰσὶν ἀλαζόνες καὶ πονηροί, ἡλιθιότητος σημεῖον οὐ σμικρὸν εἶναι. Καὶ τῶν παρόντων τις ἔφη, Ἐγὼ δὲ ὥμην σὲ τὸν ταχὺ καὶ τοῦ τυχόντος ἂν αἰσθανόμενον πολλοῦ νομίζειν ἄξιον εἶναι μᾶλλον ἢ τὸν βραδέως. Καὶ γὰρ νομίζω, εἶπεν ἐκεῖνος. Τί οὖν, ἔφη, ἐγκαλεῖς εἰ ταχὺ καὶ τοῖς τυχοῦσιν πιστεύει τάληθῇ λέγουσιν; Ἀλλ' οὐ τοῦτο ἐγκαλῶ, εἶπεν, ἀλλ' ὅτι πιστεύει ταχέως ψευδῇ λέγουσιν. Εἰ δ' ἐν πλείονι χρόνῳ καὶ οὐ τοῖς τυχοῦσιν ἐπίστευε καὶ ἥτιᾱτο, οὐκ ἂν ἐνεκάλεσας αὐτῷ μᾶλλον; Ἐγὼ γ' ἂν, εἶπεν. Ἄρα διότι γε βραδέως καὶ οὐ τοῖς τυχοῦσιν ἐπίστευεν; Μὰ Δί', εἶπεν. Οὐ γὰρ οἶμαί γ', ἔφη, διὰ τοῦτ' ἐγκαλεῖν ἀνθρώπῳ ἄξιον εἶναι ὑπολαμβάνεις, ἀλλὰ διότι πιστεύει λέγουσιν ἅπιστα. Ἐγὼ γ', εἶπεν. Πότερον οὖν, ἔφη, διὰ μὲν τὸ βραδέως καὶ μὴ τοῖς τυχοῦσιν πιστεύειν οὐκ οἶε ἄξιον εἶναι ἐγκαλεῖν αὐτῷ, διὰ δὲ τὸ ταχέως καὶ τοῖς τυχοῦσι πιστεύειν ἄξιον; Οὐκ ἔγωγ', εἶπεν. Τί οὖν, ἔφη, ἐγκαλεῖς αὐτῷ; Ὅτι ἀμαρτάνει, πρὸ τοῦ σκέψασθαι ταχέως πιστεύων τοῖς τυχοῦσιν. Ἀλλ' εἰ βραδέως ἐπίστευσεν πρὸ τοῦ σκέψασθαι, οὐκ ἂν ἡμάρτανεν; Μὰ Δί', εἶπεν, ἀλλὰ καὶ οὕτως ἡμάρτανεν ἂν οὐδὲν ἥττον. ἀλλ' οὐ τοῖς τυχοῦσιν οἶμαι δεῖν πιστεύειν. Εἰ δὲ μὴ πιστεύειν τοῖς τυχοῦσιν, ἔφη, οἶε δεῖν, ἀλλὰ τοῖς ἀγνώσιν πῶς προσήκει ταχέως πιστεύειν; ἀλλὰ πρότερον οἶε δεῖν σκέψασθαι εἰ ἀληθῇ λέγουσιν. Ἐγὼ γ', εἶπεν. Ἐπεὶ οἰκείων καὶ συνήθων, ἔφη, ὄντων οὐ δεῖ σκοπεῖσθαι εἰ λέγουσιν ἀληθῇ. Ἐγὼ μὲν φαίην ἂν, εἶπεν. Ἴσως γὰρ καὶ τούτων τινές, ἔφη, λέγουσιν ἅπιστα. Καὶ μάλα, εἶπεν. Τί οὖν μᾶλλον, ἔφη, τοῖς οἰκείοις καὶ συνήθεσιν εἰκὸς πιστεύειν, ἢ τοῖς τυχοῦσιν ἐστίν; Οὐκ ἔχω, ἔφη, εἶπεν. Τί δ'; εἰ οὐ μᾶλλον τοῖς οἰκείοις πιστεύειν δεῖ ἢ τοῖς τυχοῦσιν, οὐκ ἀπίστους αὐτοὺς δεῖ νομίζειν μᾶλλον ἢ τοὺς τυχόντας; Πῶς γὰρ οὐκ; ἔφη. Ἐὰν οὖν τοῖς μὲν οἰκεῖοι ὦσιν, τοῖς δ' ἀγνώτες, πῶς οὐ δεήσει τοὺς αὐτοὺς μᾶλλον αὐτῷ πιστοὺς νομίζειν; οὐ γὰρ ὁμοίως πιστοὺς αὐτοὺς δεῖ νομίζειν τοὺς οἰκείους καὶ τοὺς ἀγνώτας, ὡς φῆς. Οὐκ ἀρέσκει μοι, εἶπεν. Ὅμοίως δ', ἔφη, καὶ τὰ λεγόμενα ὑπ' αὐτῶν οἱ μὲν πιστεύουσιν, οἱ δ' οὐ πιστὰ ἡγήσονται, καὶ οὐδέτεροι ἀμαρτήσονται αὐτῶν. Ἀτοπον καὶ τοῦτ', εἶπεν. Ἐπειτα, ἔφη, εἰ ταῦτά λέγουσιν οἱ οἰκεῖοι καὶ οἱ τυχόντες, πῶς οὐχ ὁμοίως τὰ λεγόμενα πιστὰ εἶη ἂν ἢ ἅπιστα; Ἀνάγκη, εἶπεν. Οὐκοῦν καὶ τοῖς λέγουσιν αὐτὰ ὁμοίως πιστευτέον λέγουσιν αὐτά; Πιθανόν, εἶπεν. Ταῦτ' οὖν λεγόντων αὐτῶν ἡπόρουν τίσιν ποτὲ δεῖ πιστεύειν καὶ τίσιν οὐ, καὶ πότερον τοῖς πιστοῖς καὶ τοῖς εἰδόσι περὶ ὧν λέγουσιν ἢ τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς γνωρίμοις. περὶ τούτων οὖν πῶς σὺ νομίζεις; Sisyphus: 387b–391d

Sis.387.b ΣΩ Ἡμεῖς δὲ καὶ χθές σε πολὺν χρόνον ἀνεμείναμεν, ὦ Σίσυφε, ἐπὶ τῇ Στρατονίκου ἐπιδείξει, ὅπως ἂν συνηκροῶ ἡμῖν ἀνδρὸς σοφοῦ πολλὰ τε καὶ καλὰ ἐπιδεικνυμένου πράγματα καὶ λόγους καὶ ἔργα, καὶ ἐπεὶ σὲ οὐκέτι ψόμεθα παρέσεσθαι, αὐτοὶ ἤδη ἡκροώμεθα τάνδρος.

Sis.387.c ΣΙ Ναὶ μὰ τὸν Δία· ἀσχολία γάρ μοί τις ἐγένετο ἀναγκαιοτέρα, ὥστε μὴ παραμελῆσαι αὐτῆς. οἱ γὰρ ἄρχοντες ἡμῶν ἐβουλευόντο χθές· συμβουλευεῖν οὖν αὐτοῖς ἡνάγκαζόν με. ἡμῖν δὲ τοῖς Φαρσαλίοις καὶ νόμος ἐστὶ τοῖς ἄρχουσι πείθεσθαι, ἂν κελεύωσι συμβουλευεῖν τινὰ ἡμῶν αὐτοῖς.

Sis.387.d ΣΩ Ἀλλὰ καλὸν τό τε τῷ νόμῳ πείθεσθαι, τό τε ὑπὸ τῶν πολιτῶν δεδοξάσθαι εὐβουλον εἶναι, ὥσπερ καὶ σὺ δεδοξασαι εὐβουλος εἶναι εἷς τῶν Φαρσαλίων. ἀτάρ, ὦ Σίσυφε, ἐγὼ γὰρ οὕτω περὶ τοῦ εὖ βουλευέσθαι τοὺς λόγους ἂν δυναίμην ποιήσασθαι πρὸς σέ, ἡγούμενος καὶ σχολῆς εἶναι πολλῆς καὶ λόγου μακροῦ, ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ τοῦ βουλευέσθαι πρῶτον, ὅτι ἔστιν, ἐγχειρήσαιμ' ἂν διαλεχθῆναί σοι. ἄρ' οὖν ἔχοις ἂν μοι εἶπεν αὐτὸ τὸ βουλευέσθαι ὅτι ποτ' ἔστιν; μή μοι ἢ τὸ εὖ ἢ κακῶς ἢ τὸ καλῶς πως, ἀλλ' αὐτὸ μόνον τὸ βουλευέσθαι, ὁποῖόν τί ἐστίν. ἢ καὶ πάνυ ῥαδίως, αὐτός γε οὕτως εὐβουλος ὢν; ἀλλὰ μὴ ἐμὴ περιεργία ἢ καὶ τὸ ἐρωτῆσαί σε περὶ τούτου;

Sis.387.e ΣΙ Ἦ σοι γὰρ ἄγνωστόν ἐστιν ὅτι τὸ βουλευέσθαι ἐστίν;

- Sis.388.a ΣΩ Ἐμοιγε, ὦ Σίσυφε, εἴ γέ τι ἄλλο ἐστὶν ἢ ὅπερ τὸ μὴ ἐπιστάμενόν τινα περὶ ὧν ἂν δέῃ τι πράττειν, διαμαντευόμενον καὶ σχεδιάζοντα λέγειν ὅτι ἂν τύχῃ, εἰκάζοντα καὶ κατὰ ταῦτα αὐτῷ, ὥσπερ καὶ οἱ ἀρτιάζοντες τῶν ἀνθρώπων, οὐδὲν ἐπιστάμενοι δήπου περὶ τῶν ἀρτίων τε καὶ περιττῶν ὧν ἂν ἐν ταῖς χερσὶν ταῖς αὐτῶν ἔχωσιν, ὅμως ἐπιτυχάνουσι λέγοντες περὶ τῶν αὐτῶν τάληθῃ. πολλάκις μὲν οὖν τοιοῦτόν τι καὶ τὸ βουλευέσθαι ἐστίν, οἷον μὴδὲν ἐπιστάμενον περὶ ὧν ἂν βουλευήταί τις, ἀπὸ τύχης εἰπόντα ἐπιτυχάνειν τάληθῃ. εἰ μὲν οὖν τοιοῦτόν ἐστιν, γινώσκω δὴ οἷον τὸ βουλευέσθαι ἐστίν· εἰ μὲντοι γε μὴ τοιοῦτόν ἐστιν, οὐκ ἂν πῶ ἐπισταίμην αὐτό.
- Sis.388.b ΣΙ Οὐ τοίνυν τοιοῦτόν ἐστιν ὅπερ τὸ μὴ ἐπίστασθαι κομιδῇ μὴδὲ τι, ἀλλ' οἷον τὸ μὲν εἰδέναι τι τοῦ πράγματος ἤδη, τὸ δὲ μὴδέπω ἐπίστασθαι.
- Sis.388.b ΣΩ Ἄρα τοιόνδε τι λέγεις τὸ βουλευέσθαι πρὸς τοῦ Διός—ὥσπερ γὰρ ἂν καὶ αὐτὸς ὑπομαντεύεσθαι μοι δοκῶ τὴν διάνοιάν σου περὶ τοῦ εὖ βουλευέσθαι—οἷον τὸ ζητεῖν τὰ βέλτιστα ἐξευρεῖν τινα ἑαυτῷ διαπράξασθαι, μὴδέπω δὲ ἐπίστασθαι σαφῶς, ἀλλ' ὥσπερ ἐν νοήσει τινὰ εἶναι; τοῦτο οὐχ οὕτω πως λέγεις;
- Sis.388.b ΣΙ Ἐγωγε.
- Sis.388.c ΣΩ Ζητοῦσι δ' οἱ ἄνθρωποι πότερον ἢ ἂν ἐπιστῶνται τῶν πραγμάτων, ἢ καὶ ἃ ἂν μὴ ἐπιστῶνται;
- Sis.388.c —ΣΙ Ἀμφότερα.
- Sis.388.c —ΣΩ Ἄρ' οὖν καὶ τοῦθ' οὕτως πως λέγεις, τὸ ζητεῖν ἀμφοτέρα τοὺς ἀνθρώπους, ἃ ἂν τε ἐπιστῶνται καὶ ἃ ἂν μὴ ἐπιστῶνται, ὅμοιον ὥσπερ εἴ τις Καλλίστρατον γινώσκοι μὲν ὅστις ὁ Καλλίστρατος, μὴ μὲντοι ἐπίσταιτο ὅπου εἴη ἐξευρεῖν, οὐχ ὅστις εἴη ὁ Καλλίστρατος. ἄρ' οὕτω πως λέγεις τὸ ζητεῖν εἶναι ἀμφοτέρα;
- Sis.388.c —ΣΙ Ἐγωγε.
- Sis.388.d —ΣΩ Οὐκοῦν ἐκεῖνο μὲν οὐκ ἂν ζητοίῃ, τὸν Καλλίστρατον εἰδέναι, ὃ γε εἰδώς;
- Sis.388.d —ΣΙ Οὐ γάρ.
- Sis.388.d —ΣΩ Ὅπου δέ γε εἴη, ζητοίῃ ἂν αὐτόν.
- Sis.388.d —ΣΙ Ἐμοιγε δοκεῖ.
- Sis.388.d —ΣΩ Οὐκοῦν οὐδὲ τοῦτο ἐζήτει, ὅπου ἦν ἐξευρεῖν αὐτόν, εἰ ἦδει· ἀλλ' ἐξηῦρεν ἂν εὐθέως;
- Sis.388.d — ΣΙ Ναί.
- Sis.388.e ΣΩ Οὐκ ἄρα ταῦτά γε δὴ ζητοῦσιν ἅττα ἂν ἐπιστῶνται οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ ἃ ἂν μὴ ἐπιστῶνται, ὥς ἔοικεν. εἰ δέ σοι οὗτος ὁ λόγος ἐριστικός εἶναι δοκεῖ, ὦ Σίσυφε, καὶ μὴ τοῦ πράγματος ἕνεκα λέγεσθαι ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ διαλέγεσθαι μόνον, σκόπει δὲ καὶ ὥδε ἔαν δοκῇ σοι οὕτως ἔχειν ὥσπερ καὶ νῦν λέγεται. ἄρα γὰρ οὐκ ἐν τῇ γεωμετρίᾳ οἶσθα τοῦτο γιγνόμενον· ἀγνοουμένην τὴν διάμετρον τοῖς γεωμέτραις, οὐκ εἰ διάμετρός ἐστιν ἢ μή—οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ζητεῖται τοῦτο ὑπ' αὐτῶν εὐρεθῆναι—ἀλλ' ὁπόση τις ἐστὶν μέτρῳ πρὸς τὰς πλευρὰς τῶν χωρίων ὧν ἂν διατέμνη; ἄρ' οὐ τοῦτό ἐστιν αὐτὸ τὸ ζητούμενον περὶ αὐτῆς;
- Sis.388.e —ΣΙ Ἐμοιγε δοκεῖ.
- Sis.388.e —ΣΩ Ὅπερ καὶ ἀγνοεῖται. ἦ γάρ;
- Sis.388.e —ΣΙ Πάνυ γε.
- Sis.389.a —ΣΩ Τί δέ; ὁ τοῦ κύβου διπλασιασμός οὐκ οἶσθ' ὅτι ζητεῖται τοῖς γεωμέτραις ὁπόσος τις ἐστὶν εὐρεθῆναι λόγῳ; αὐτὸς δὲ ὁ κύβος οὐ ζητεῖται αὐτοῖς εἰ κύβος ἐστὶν ἢ μή, ἀλλ' ἐπίστανται τοῦτό γε. ἦ γάρ;

- Sis.389.a —ΣΙ Ναί.
- Sis.389.a —ΣΩ Οὐκοῦν καὶ περὶ τοῦ ἀέρος Ἀναξαγόραν τε καὶ Ἐμπεδοκλέα καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μεταρσιολέσχας ἅπαντας οἶσθα ζητοῦντας πότερον ἄπειρός ἐστιν ἢ πέρας ἔχων;
- Sis.389.a —ΣΙ Ναί.
- Sis.389.a —ΣΩ Ἄλλ' οὐκ ἐκεῖνο, εἰ ἀήρ ἐστιν. ἦ γάρ;
- Sis.389.a —ΣΙ Οὐ δῆτα.
- Sis.389.a —ΣΩ Συγχωρήσαις ἂν οὖν μοι καὶ κατὰ τῶν ἄλλων πάντων οὕτως ἔχειν ἤδη, μηδὲν μηδενὶ εἶναι ζητεῖν τῶν ἀνθρώπων ὧν ἂν ἐπίστηταί τις, ἀλλὰ μᾶλλον ὧν ἂν μὴ ἐπίστηται;
- Sis.389.b —ΣΙ Ἔγωγε.
- Sis.389.b ΣΩ Οὐκοῦν καὶ τὸ βουλευέσθαι τοῦτο ἐδόκει ἡμῖν εἶναι αὐτό, τὸ ζητεῖν τὰ βέλτιστά τινα ἐξευρεῖν περὶ ὧν ἂν δέοιτο διαπράττεσθαι αὐτῷ;
- Sis.389.b —ΣΙ Ναί.
- Sis.389.b —ΣΩ Τὸ δὲ ζητεῖν γε ὅπερ τὸ βουλευέσθαι ἦν περὶ τῶν πραγμάτων. ἦ γάρ;
- Sis.389.b —ΣΙ Πάνυ μὲν οὖν.
- Sis.389.b —ΣΩ Οὐκοῦν σκεπτέον ἡμῖν ἐστὶ νῦν ἤδη τί ἐστιν ἐμποδῶν τοῖς ζητοῦσιν περὶ ὧν ἂν τὴν ζήτησιν ποιῶνται εἰς τὸ ἐξευρεῖν.
- Sis.389.b —ΣΙ Ἑμοιγε δοκεῖ.
- Sis.389.c —ΣΩ Ἄρ' οὖν ἄλλο τι φαίημεν ἂν αὐτοῖς ἐμποδῶν εἶναι ἢ τὴν ἀνεπισημοσύνην;
- Sis.389.c — ΣΙ Σκοπῶμεν νῆ Δία.
- Sis.389.c ΣΩ Ὑπερφυῶς μὲν οὖν, τὸ λεγόμενόν γε, πάντα κάλων ἐφέντες καὶ πᾶσαν φωνὴν ἀφιέντες. ἄθρει δὲ δὴ μετ' ἐμοῦ τόδε ἄρά γε νομίζεις οἷόν τέ τι εἶναι ἀνθρώπῳ περὶ μουσικῆς βουλευέσθαι, μήτε ἐπισταμένῳ περὶ μουσικῆς, μηδὲ ὅπως ἢ κιθαριστεόν εἴη αὐτῷ ἢ ἄλλο τι τῶν κατὰ μουσικὴν ποιητέον;
- Sis.389.c —ΣΙ Οὐκ ἔγωγε.
- Sis.389.d —ΣΩ Τί δὲ περὶ στρατηγίας ἢ κυβερνητικῆς; τὸν μὴ ἐπιστάμενον μηδέτερα τούτων οἶε ἔχειν ἂν τι βουλευέσθαι περὶ τούτων τοῦ ἑτέρου ὅτι ποιητέον εἴη αὐτῷ; ὅπως ἢ στρατηγητέον ἢ κυβερνητέον ἐκείνῳ αὐτῷ τῷ μὴ ἐπισταμένῳ μήτε στρατηγεῖν μήτε κυβερνᾶν;
- Sis.389.d —ΣΙ Οὐχί.
- Sis.389.d ΣΩ Ἥ καὶ περὶ τῶν ἄλλων οὖν ἀπάντων οὕτως ἀξιοῖς ἔχειν, περὶ ὧν ἂν μὴ ἐπίστηταί τις, μὴ εἰδέναι μηδὲ βουλευέσθαι πῶ δυνατόν τῷ μὴ ἐπισταμένῳ περὶ αὐτῶν;
- Sis.389.d —ΣΙ Ἔγωγε.
- Sis.389.e — ΣΩ Ἀλλὰ ζητεῖν περὶ ὧν ἂν τις μὴ ἐπιστήμων ᾖ. ἦ γάρ;
- Sis.389.e ΣΙ Πάνυ μὲν οὖν.
- Sis.389.e —ΣΩ Τὸ μὲν αὐτὸ ἄρα οὐκ ἂν ἔτι εἴη τὸ ζητεῖν τῷ βουλευέσθαι.
- Sis.389.e —ΣΙ Πῶς δῆ;
- Sis.389.e —ΣΩ Ὅτι τὸ μὲν ζητεῖν ἐστὶ δήπου ἐπὶ τούτοις οἷς ἂν μὴ ἐπίστηταί τις, τὸ δὲ βουλευέσθαι οὐχ οἷόν τ' εἶναι δοκεῖ περὶ ταῦτα ἀνθρώπῳ, περὶ ἃ ἂν τις μὴ ἐπιστήμων ᾖ. ἢ οὐχ οὕτως ἐλέχθη;
- Sis.389.e ΣΙ Πάνυ γε.
- Sis.389.e

ΣΩ Οὐκοῦν ὑμεῖς χθὲς ἐζητεῖτε τὰ βέλτιστα ἐξευρεῖν τῇ πόλει, οὐκ ἠπίστασθε δὲ αὐτά; εἰ γὰρ ἠπίστασθε, οὐκ ἂν ἔτι δήπου ἐζητεῖτε αὐτά, ὥσπερ οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν ὧν ἂν ἐπιστώμεθα ζητοῦμεν. ἦ γάρ;

Sis.389.e —ΣΙ Οὐ γὰρ οὖν.

Sis.390.a —ΣΩ Πότερον οὖν σοι δοκεῖ χρῆναι, ὦ Σίσυφε, ἂν μὴ ἐπίστηταί τις, ζητεῖν ἢ μανθάνειν;

Sis.390.a —ΣΙ Μανθάνειν ἔμοιγε νῆ Δία.

Sis.390.a —ΣΩ Ὅρθῳς γέ σοι δοκεῖ. ἀλλ' ἄρα γε καὶ διὰ τοῦτό σοι δοκεῖ χρῆναι μανθάνειν μᾶλλον ἢ ζητεῖν, διότι θᾶττον ἂν καὶ ῥᾶον ἐξεύροι τις, εἰ παρὰ τῶν ἐπισταμένων μανθάνοι, ἢ εἰ αὐτὸς ὁ μὴ εἰδὼς ζητοίη; ἢ δι' ἄλλο τι;

Sis.390.a —ΣΙ Οὐκ, ἀλλὰ διὰ τοῦτο.

Sis.390.d ΣΩ Τί οὖν οὐκ ἀμελήσαντες χθὲς ὑμεῖς τοῦ βουλευέσθαι περὶ ὧν ἂν μὴ ἐπίστασθε, καὶ τοῦ ζητεῖν τὰ βέλτιστα διαπράττεσθαι ἐν τῇ πόλει, ἐμανθάνετε παρὰ τῶν ἐπισταμένων τινός, ὅπως ἂν ἐδύνασθε τὰ βέλτιστα διαπράττεσθαι τῇ πόλει; ἀλλ' ἐδοκεῖτέ μοι τὴν ἡμέραν ὅλην τὴν χθὲς αὐτοσχεδιάζοντες καὶ διαμαντευόμενοι καθῆσθαι περὶ ὧν οὐκ ἠπίστασθε, ἀμελήσαντες μανθάνειν, οἳ τε ἄρχοντες τῆς πόλεως καὶ σὺ μετὰ τούτων. ἴσως δ' ἂν φαίης ταῦτα ἐμοί τε εἶναι πεπαιγμένα πρὸς σὲ τοῦ διαλεχθῆναι μόνον εἵνεκα, σοί τε οὐκ ἐσπουδασμένως ἀποδεδεῖχθαι. ἀλλὰ τοῦτό γε πρὸς Διός, ὦ Σίσυφε, σκόπει νῦν σπουδῇ· εἰ δοθείη τὸ βουλευέσασθαι τι εἶναι, καὶ μὴ ὥσπερ νῦν οὐδὲν ἐξευρίσκεται ἀλλοῖον ἢ ὅπερ ἐπιστήμη τε καὶ εἰκασία καὶ σχεδιασμός, ὀνόματι σεμνοτέρῳ μόνον κεχημένον τούτῳ, ἄλλω δ' οὐδενί, ἄρ' ἂν οἶει αὐτῷ διενεγκεῖν τι ἐτέρους ἐτέρων πρὸς τὸ εὖ βουλευέσθαι τε καὶ εὐβούλους εἶναι, ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις ἀπάσαις διαφέρουσιν ἕτεροι ἐτέρων, τέκτονες τεκτόνων ἰατροί τε ἰατρῶν αὐληταί τε αὐλητῶν, οἳ τε ἄλλοι δημιουργοὶ ἅπαντες, αὐτοὶ τε αὐτῶν διαφέρουσιν, ὥσπερ καὶ οὗτοι οἱ ἐν ταύταις ταῖς τέχναις; ἢ οὕτως καὶ ἐν τῷ βουλευέσθαι οἶει ἂν τι διενεγκεῖν ἐτέρους ἐτέρων;

Sis.390.d ΣΙ Ἔγωγε.

Sis.390.d ΣΩ Εἰπέ δή μοι· οὐχ ἅπαντες οἳ τε εὖ βουλευόμενοι καὶ οἱ κακῶς περὶ μελλόντων τινῶν ἔσεσθαι βουλεύονται;

Sis.390.d — ΣΙ Πάνυ γε.

Sis.390.d —ΣΩ Ἄλλο τι οὖν ἢ τὰ μέλλοντα οὕτω ἐστίν;

Sis.390.d —ΣΙ Οὐ γὰρ δή.

Sis.390.e —ΣΩ Εἰ γὰρ εἴη, οὐκ ἂν ἔτι δήπου μέλλοι ἔσεσθαι, ἀλλ' εἴη ἂν ἤδη. ἦ γάρ;

Sis.390.e —ΣΙ Ναί.

Sis.390.e —ΣΩ Οὐκοῦν εἰ μήπω ἐστίν, οὕτως οὐδὲ γέγονε τὰ μὴ ὄντα;

Sis.390.e —ΣΙ Οὐ γάρ.

Sis.390.e — ΣΩ Οὐκοῦν εἰ μήπω μηδὲ γέγονεν, οὕτω οὐδὲ φύσιν ἔχει οὐδεμίαν αὐτῶν;

Sis.390.e —ΣΙ Οὐ γὰρ οὖν.

Sis.390.e —ΣΩ Ἄλλο τι οὖν ἢ οἳ τε εὖ βουλευόμενοι καὶ οἱ κακῶς ἅπαντες βουλεύονται περὶ πραγμάτων οὔτε ὄντων οὔτε γεγεννημένων οὔτε φύσιν οὐδεμίαν ἔχόντων, ὅταν περὶ τῶν μελλόντων βουλεύονται;

Sis.390.e — ΣΙ Φαίνονταί γε.

Sis.390.e ΣΩ Δοκεῖ οὖν σοι δυνατόν εἶναι τοῦ μὴ ὄντος τυχεῖν τινι ἢ εὖ ἢ κακῶς;

Sis.390.e ΣΙ Πῶς τοῦτο λέγεις;

Sis.391.a

ΣΩ Ἐγώ σοι φράσω ὃ γε βούλομαι εἰπεῖν. σκόπει γάρ. πῶς ἂν τοξοτῶν πολλῶν διαγνοίης τόν τε χρηστὸν καὶ τὸν πονηρὸν ὅστις εἴη αὐτῶν; ἢ τοῦτο μὲν οὐ χαλεπὸν εἰδέναι; ἴσως γὰρ ἂν κελεύοις αὐτοὺς ἐπὶ σκοποῦ τινος τοξεύειν. ἦ γάρ;

Sis.391.a —ΣΙ Πάνυ μὲν οὖν.

Sis.391.a —ΣΩ Οὐκοῦν καὶ τὸν πλειστάκις βάλλοντα τοῦ σκοποῦ κατ' ὀρθὸν κρίνεις ἂν νικᾷν;

Sis.391.a —ΣΙ Ἐγωγε.

Sis.391.b —ΣΩ Εἰ δὲ σκοπὸς μηδεὶς εἴη κείμενος αὐτοῖς τοῦ τοξεύειν, ἀλλ' ἕκαστος βάλλοι ὅπως βούλοιτο, πῶς ἂν διαγνοίης τὸν εὖ ἢ κακῶς τοξεύοντα αὐτῶν;

Sis.391.b —ΣΙ Οὐδαμῶς.

Sis.391.b —ΣΩ Οὐκοῦν καὶ τοὺς βουλευομένους ἢ εὖ ἢ κακῶς, εἰ μὴ ἐπίσταιντο περὶ ὅτου βουλεύοιντο, ἀπορήσειας ἂν διαγνῶναι;

Sis.391.b —ΣΙ Ἐγωγε.

Sis.391.b —ΣΩ Οὐκοῦν εἰ περὶ μελλόντων πραγμάτων βουλεύονται οἱ βουλευόμενοι, περὶ τῶν οὐκ ὄντων βουλεύονται;

Sis.391.b —ΣΙ Πάνυ γε.

Sis.391.c —ΣΩ Οὐκοῦν τοῦ γε μὴ ὄντος οὐχ οἷόν τ' οὐδενὶ τυχεῖν ἔστιν; πῶς γὰρ ἂν τίς σοι δοκεῖ τοῦ μὴ ὄντος δύνασθαι τυχεῖν;

Sis.391.c —ΣΙ Οὐδαμῶς.

Sis.391.c —ΣΩ Οὐκοῦν ἐπειδὴ οὐκ ἔστιν τοῦ μὴ ὄντος τυγχάνειν οἷόν τε, οὐδεὶς ἂν ἔτι περὶ τῶν μὴ ὄντων βουλευόμενος τυγχάνοι; τὰ γὰρ μέλλοντα τῶν οὐκ ὄντων ἐστίν. ἦ γάρ;

Sis.391.c —ΣΙ Ἐμοιγε δοκεῖ.

Sis.391.c —ΣΩ Οὐκοῦν οὐδ' ὁ μὴ τυγχάνων τῶν μελλόντων, οὐδεὶς ἂν οὔτ' εὐβουλος οὔτε κακόβουλος εἴη ἀνθρώπων ἔτι;

Sis.391.c —ΣΙ Οὐ φαίνεται.

Sis.391.d — ΣΩ Οὐδέ γε εὐβουλότερος οὐδὲ κακοβουλότερος ἕτερος ἐτέρου εἶναι, εἰ καὶ μὴ ἐπιτυχέστερος καὶ ἀποτυχέστερος εἴη τοῦ μὴ ὄντος.

Sis.391.d —ΣΙ Οὐ γὰρ οὖν.

Eryx.392.b ΣΩ Πρὸς τί οὖν ποτε ἀποβλέποντες ἄνθρωποι πρᾶγμα, ἀποκαλοῦσιν ἀνθρώπους εὐβούλους τε καὶ κακοβούλους εἶναί τινας; ἄρα γε ἄξιόν ἐστιν καὶ αὐθὶς ποτε περὶ αὐτοῦ ἐνθυμηθῆναι, ὃ Σίσυφε; Eryxias: 392a–406a Ἐτυγχάνομεν περιπατοῦντες ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Διὸς τοῦ ἐλευθερίου ἐγώ τε καὶ Ἐρυξίας ὁ Στειριεύς· εἴτα προσηλθέτην ἡμῖν Κριτίας τε καὶ Ἐρασίστρατος ὁ Φαίακος τοῦ Ἐρασιστράτου ἀδελφιδοῦς—ἐτύγχανεν δὲ τότε νεωστὶ παρὼν ἀπὸ Σικελίας καὶ τῶν τόπων τούτων ὁ Ἐρασίστρατος—προσελθὼν δ' ἔφη, Χαῖρε, ὦ Σώκρατες.

Ax.364.a — Καὶ σύ γε, ἦν δ' ἐγώ. τί γάρ; καλὸν τι ἀπὸ Σικελίας ἔχεις λέγειν ἡμῖν; Καὶ πάνυ. ἀλλὰ βούλεσθ', ἔφη, πρῶτον καθιζώμεθα; κέκμηκα γὰρ χθὲς βαδίσας Μεγαρόθεν. Πάνυ γε, εἰ δοκεῖ. Τί οὖν, ἔφη, βούλεσθε πρῶτον ἀκούειν τῶν ἐκεῖ; πότερον περὶ αὐτῶν ἐκείνων ὅτι πράττουσιν, ἢ ὅπως πρὸς τὴν πόλιν ἔχουσιν τὴν ἡμετέραν; ἐκεῖνοι γὰρ ἐμοὶ δοκοῦσιν πεπονθέναι πρὸς ἡμᾶς οἷόν περ οἱ σφῆκες. καὶ γὰρ τούτους ἐάν τις κατὰ σμικρὸν ἐρεθίζων ὀργίσῃ, ἅμαχοι γίνονται, ἕως τις αὐτοὺς ἐπιθέμενος πανοικὶ ἐξέλῃ. οὕτως οὖν καὶ οἱ Συρακόσιοι, εἰ μὴ τις ἔργον ποιησάμενος σφόδρα μεγάλῳ στόλῳ ἤξῃ ἐκεῖσε, οὐκ ἔστιν ὅπως ἐκείνη ἢ πόλις ἔσται ποτὲ ἡμῖν ὑποχειρία, ὑπὸ δὲ τῶν σμικρῶν τούτων ἂν μᾶλλον ὀργίζοιντο, οὕτως ὥς ἂν μάλιστα χαλεπώτατοι εἴησαν. πεπόμφασι δὲ καὶ νῦν ὥς ἡμᾶς πρέσβεις, ὥς μὲν ἐμοὶ δοκεῖ, βουλόμενοί

τι ἐξαπατῆσαι τὴν πόλιν. Μεταξὺ δὲ ἡμῶν διαλεγομένων ἐτυχέτην οἱ Συρακόσιοι πρέσβεις παριόντες. εἶπεν οὖν ὁ Ἑρασίστρατος, δείξας εἰς τὸν ἕνα τῶν πρέσβεων, Οὐτοσὶ μέντοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, πλουσιώτατός ἐστιν τῶν Σικελιωτῶν καὶ Ἰταλιωτῶν. πῶς δ' οὐχί, ἔφη, ὦ γε ὑπάρχει γῆ τε ἄφθονος οὕτως, ὥστε εὐπορίαν εἶναι, εἴ τις βούλοιο, πάνυ πολλὴν γεωργεῖν; καὶ αὕτη μὲν τοιαύτη οἷα οὐχ ἑτέρα ἄλλη ἔν γε τοῖς Ἑλλησιν, ἔτι δὲ τᾶλλα τὰ εἰς πλοῦτον ἤκοντα ἄπλετα, ἀνδράποδα καὶ ἵπποι καὶ χρυσὸς καὶ ἄργυρος. Ὅρων δ' ἐγὼ αὐτὸν ἀναγόμενον, ὡς ἀδολεσχῆσοντα περὶ τῆς οὐσίας τῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἡρόμην, Τί δέ, ὦ Ἑρασίστρατε; ἀνὴρ ποῖός τις εἶναι δοκεῖ ἐν τῇ Σικελίᾳ; Οὗτος, ἔφη, Σικελιωτῶν καὶ Ἰταλιωτῶν καὶ δοκεῖ καὶ ἔστι πλέον πάντων πονηρότατος ἢ ὅσω πλουσιώτατος, οὕτως ὥστ' εἴ τινα βούλει Σικελιωτῶν ἐρωτᾶν ὄντινα πονηρότατον νομίζει εἶναι καὶ πλουσιώτατον, οὐδεὶς ἂν φήσειεν ἄλλον ἢ τοῦτον. Οἰηθεὶς δ' αὐτὸν ἐγὼ οὐ περὶ σμικρῶν τὸν λόγον ποιεῖσθαι, ἀλλὰ περὶ τῶν μεγίστων δοκούντων εἶναι, ἀρετῆς τε πέρι καὶ πλούτου, ἡρόμην πότερον ἂν φαίη πλουσιώτερον εἶναι ἄνθρωπον ὅτῳ ὄντα τυγχάνει τάλαντα ἀργυρίου, ἢ ὅτῳ ἀγρὸς ἄξιος δυοῖν ταλάντων. Οἶμαι μὲν ἐγώ, ἔφη, ὅτῳ ἀγρός. Οὐκοῦν, ἔφην ἐγώ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ εἰ τυγχάνοι τῷ ἱμάτιᾳ ὄντα ἢ στρώματι ἢ τᾶλλα ἔτι πλείονος ἄξια ἢ ὅσου τῷ ξένῳ, οὗτος εἴη ἂν πλουσιώτερος. Συνέφη καὶ ταῦτα. Εἰ δέ τις σοι διδοίη αἵρεσιν τούτοις, πότερον ἂν βούλοιο; Ἐγὼ μὲν ἂν, ἔφη, τὸ πλείστου ἄξιον. Ποτέρως ἂν οἰόμενος πλουσιώτερος εἶναι; Οὕτω. Νυνὶ μὲν ἄρα φαίνεται οὗτος ἡμῖν ὢν πλουσιώτατος, ὅστις πλείστου ἄξια κέκτηται; Ναί, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, οἱ ὑγιαίνοντες τῶν καμνόντων πλουσιώτεροι ἂν εἴησαν, εἴπερ ἡ ὑγίεια πλείονος ἄξιον κτῆμα ἢ τὰ τοῦ κάμνοντος χρήματα. οὐδεὶς γ' ἂν οὖν ὅστις οὐχὶ προτιμήσειεν ὑγιαίνειν ὀλίγον κεκτημένος ἀργύριον μᾶλλον ἢ τὰ βασιλέως τοῦ μεγάλου χρήματα κεκτημένος νοσεῖν, δῆλον ὅτι πλείονος ἄξιον οἰόμενος εἶναι τὴν ὑγίειαν. οὐ γάρ ἂν ποτε προηρεῖτο, εἰ μὴ προτιμότερον ἡγεῖτο εἶναι τῶν χρημάτων. Οὐ γάρ. Οὐκοῦν καὶ εἴ τι ἄλλο φαίνοιτο πλείονος ἄξιον τῆς ὑγείας, ὁ τοῦτο κεκτημένος, οὗτος ἂν πλουσιώτατος εἴη. Ναί. Εἰ δὲ δὴ τις ἡμᾶς νυνὶ προσελθὼν ἔροιτο, ὦ Σώκρατες καὶ Ἑρυξία καὶ Ἑρασίστρατε, ἔχοιτ' ἂν εἰπεῖν μοι τί ἐστὶν ἀνθρώπῳ πλείστου ἄξιον κτῆμα; Ἄρά γε τοῦτο ὃ κτησάμενος ἄνθρωπος ἄριστα βουλευόιοτο περὶ τούτου, ὅπως ἂν βέλτιστα διαπράττοιτο τὰ τε αὐτὸς αὐτοῦ πράγματα καὶ τὰ τῶν φίλων; τί ἂν εἶναι τοῦτο φήσαιμεν; Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, εὐδαιμονία πλείστου ἄξιον ἀνθρώπῳ εἶναι. Καὶ οὐ κακῶς γ', ἔφην ἐγώ· ἀλλ' ἄρά γε τούτους ἂν τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονεστάτους ἡγησαίμεθα εἶναι, οἵτινες μάλιστα εὖ πράττειν; Ἐμοὶ γοῦν δοκοῦσιν. Οὐκοῦν ἂν οὗτοι ἄριστα πράττειν, ὅσοιπερ καὶ ἐλάχιστα ἐξαμαρτάνοιεν περὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ περὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, τὰ δὲ πλεῖστα κατορθοῖεν; Πάνυ γε. Οὐκοῦν οἱ ἐπιστάμενοι τὰ κακὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ, καὶ ὅσα πρακτέα καὶ ὅσα μὴ, οὗτοι ἂν ὀρθότατα πράττειν καὶ ἐλάχιστα ἐξαμαρτάνοιεν; Συνεδόκει καὶ ταῦτα. Νῦν ἄρα ἡμῖν φαίνονται οἱ αὐτοὶ ἄνδρες σοφώτατοί τε καὶ ἄριστα πράττοντες καὶ εὐδαιμονέστατοι καὶ πλουσιώτατοι, εἴπερ ἄρα ἡ σοφία τοῦ πλείστου ἄξιον κτῆμα φαίνεται. Ναί. Ἀλλ', ἔφη ὑπολαβὼν ὁ Ἑρυξίας, ὦ Σώκρατες, τί ἂν ὄφελος εἴη τῷ ἀνθρώπῳ, εἰ σοφώτερος μὲν εἴη τοῦ Νέστορος, τὰ δ' ἐπιτήδεια τὰ πρὸς τὴν δίαιταν μὴ τυγχάνοι ἔχων, σιτία καὶ ποτὰ καὶ ἱμάτια καὶ εἴ τι ἄλλο τῶν τοιούτων ἐστίν; τί ἂν ἡ σοφία ὠφελοῖ; ἢ πῶς ἂν οὗτος πλουσιώτατος εἴη, ὃν γε οὐδὲν κωλύει πτωχεύειν, μηδενός γ' εὐποροῦντα τῶν ἐπιτηδείων; Σφόδρα οὖν ἐδόκει καὶ οὗτος λέγειν τι. Ἀλλὰ πότερον, ἦν δ' ἐγώ, ὁ μὲν τὴν σοφίαν κεκτημένος πάθοι ἂν τοῦτο, εἰ ἐνδεὴς γένοιτο τούτων· εἰ δέ τις τὴν Πουλυτίωνος οἰκίαν κεκτημένος εἴη καὶ πλήρης εἴη χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου ἢ οἰκία, οὐκ ἂν δεηθεῖ οὐδενός; Ἀλλ', ἔφη, τοῦτον μὲν οὐδὲν κωλύει αὐτίκα νῦν διαθέμενον τὰ κτήματα ἔχειν ἅντ' αὐτῶν τούτων ὧνπερ καὶ τυγχάνει δεόμενος εἰς τὴν δίαιταν, ἢ καὶ νόμισμα ἀνθ' ὅτου ταῦτα δυνήσεται πορίζεσθαι, καὶ ἀπάντων εὐπορεῖν παραχρῆμα. Εἴ γε τυγχάνοιεν, ἔφην ἐγώ, οἱ ὄντες ἄνθρωποι

δεόμενοι τοιαύτην σφίσιν οἰκίαν γενέσθαι μᾶλλον ἥπερ τὴν ἐκείνου σοφίαν, ἐπεὶ εἴ γε τοιοῦτοι εἶησαν οἷοι τὴν τοῦ ἀνθρώπου σοφίαν περὶ πλείονος ἡγεῖσθαι καὶ τὰ ἀπὸ ταύτης γιγνόμενα, πολὺ μᾶλλον οὗτος ἔχοι διατίθεσθαι, εἴπερ τυγχάνοι τι δεόμενος καὶ βούλοιο καὶ αὐτὴν καὶ τὰ ἔργα τὰ ἀπὸ ταύτης διατίθεσθαι. ἢ τῆς μὲν οἰκίας ἢ τε χρῆσις πολλὴ τυγχάνει οὕσα καὶ ἀναγκαία, καὶ μεγάλα τῷ ἀνθρώπῳ τὰ διαφέροντα τὰ πρὸς τὸν βίον ἐν τῇ τοιαύτῃ οἰκίᾳ οἰκεῖν μᾶλλον ἢ ἐν σμικρῷ καὶ φαύλῳ οἰκιδίῳ, τῆς δὲ σοφίας ἢ τε χρεία ὀλίγου ἀξία καὶ τὰ διαφέροντα σμικρὰ ἢ σοφῶ ἢ ἀμαθεῖ εἶναι περὶ τῶν μεγίστων; ἢ τούτου μὲν καταφρονεῖν τοὺς ἀνθρώπους καὶ μὴ εἶναι ὠνητάς, τῆς δὲ κυπαρίττου τῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ Πεντελικῶν λίθων πολλοὺς τοὺς δεομένους τε καὶ βουλομένους πρίασθαι; οὐκ οὖν εἴ γε σοφὸς εἴη κυβερνήτης οὐδὲ ἱατρὸς σοφὸς τὴν τέχνην, ἢ τιν’ ἄλλην τῶν τοιοιτοτρόπων τεχνῶν εὖ καὶ καλῶς δύναιτο μεταχειρίζεσθαι, οὐδενὸς ὅτου οὐκ ἂν ἐντιμότερος εἴη τῶν κατὰ τὰς οὐσίας μεγίστων κτημάτων· ὁ δὲ δυνάμενος εὖ βουλευέσθαι καὶ αὐτὸς αὐτοῦ πέρι καὶ ἐτέρου, ὅπως ἂν ἄριστα πράττοι, οὐκ ἂν ἄρα δύναιτο διατίθεσθαι, εἴπερ βούλοιτό γε τοῦτο πράττειν; Ὑπολαβὼν δὲ καὶ ὑποβλέψας ὁ Ἐρυξίας, ὥσπερ τι ἀδικούμενος, Σὺ γὰρ ἂν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εἰ δέοι σε τάληθῃ λέγειν, φαίης ἂν εἶναι Καλλίου τοῦ Ἱππονίκου πλουσιώτερος; καίτοι οὐκ ἂν ἀμαθέστερός γε ὁμολογήσαις ἂν εἶναι περὶ οὐδενὸς τῶν μεγίστων, ἀλλὰ σοφώτερος καὶ οὐδὲν μᾶλλον διὰ τοῦτο πλουσιώτερος εἶ. Ἴσως γάρ, ἦν δ’ ἐγώ, σὺ οἶε, ὦ Ἐρυξίας, τουτουσί μὲν τοὺς λόγους, οὐς νυνὶ διαλεγόμεθα, εἶναι παιδιάν, ἐπεὶ οὐκ ἀληθῶς γε οὕτως ἔχειν, ἀλλ’ ὥσπερ ἐν τῇ πεττεῖα εἶναι πεττούς, οὐς εἴ τις φέροιτο, δύναιτ’ ἂν τοὺς ἀντιπαίζοντας ποιεῖν ἡττᾶσθαι οὕτως ὥστε μὴ ἔχειν ὅτι πρὸς ταῦτα ἀντιφέρωσιν. ἴσως οὖν καὶ περὶ τῶν πλουσίων οἶε μὲν οὐδέν τι μᾶλλον οὕτως ἔχειν, λόγους δὲ τινὰς εἶναι τοιούτους οὐδέν τι μᾶλλον ἀληθεῖς ἢ ψευδεῖς, οὐς λέγων ἄνθρωπος περιγίγνοιτ’ ἂν τῶν ἀντιλεγόντων, ὡς οἱ σοφώτατοι καὶ πλουσιώτατοι ἡμῖν εἰσιν, καὶ ταῦτα μέντοι αὐτὰ ψευδῇ λέγων ἀληθῇ λεγόντων. καὶ οὐδὲν μὲν ἴσως θαυμαστόν, ὁμοίως ὥσπερ εἰ δὴ ἄνθρωπῳ περὶ γραμμάτων λεγοίτην, ὁ μὲν φάσκων τοῦ Σωκράτους ἄρχειν σῖγμα, ὁ δ’ ἕτερος ἄλφα, οὗτος ἂν εἴη κρείττων ὁ λόγος ὁ τοῦ λέγοντος ἄλφα ἢ τοῦ φάσκοντος σῖγμα ἄρχειν. Περιβλέψας δὲ πρὸς τοὺς παρόντας ὁ Ἐρυξίας, ἅμα γελῶν τε καὶ ἐρυθριῶν, ὥσπερ οὐ παρὼν τοῖς ἔμπροσθεν λελεγμένοις, Ἐγὼ μὲν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐ τοιούτους ὦμην δεῖν τοὺς λόγους εἶναι οἷς μήτ’ ἂν πείσαι δύναιτό τις μηδένα τῶν παρόντων, μήτ’ ἂν ὠφεληθεῖν μηδὲν ἀπ’ αὐτῶν—τίς γὰρ ἂν ἀνθρώπων ποτὲ πεισθεῖν νοῦν ἔχων ὡς οἱ σοφώτατοι ἡμῖν πλουσιώτατοι;—ἀλλὰ μᾶλλον, ἐπειδὴ περὶ τοῦ πλουτεῖν, διαλέγεσθαι δεῖν ὁπόθεν καλὸν ἐστὶ πλουτεῖν καὶ ὁπόθεν αἰσχρόν, καὶ αὐτὸ τὸ πλούσιον εἶναι ὁποῖόν τί ἐστιν, πότερον ἀγαθὸν ἢ κακόν. Εἶεν, ἔφη ἐγώ· τοιγαροῦν τὸ λοιπὸν δὴ φυλαξόμεθα· καλῶς δὲ καὶ σὺ ποιεῖς παραινῶν. ἀλλὰ τί οὐκ αὐτός, ἐπεὶ περ εἰσηγῇ τὸν λόγον, ἐπεχείρησας εἰπεῖν πότερον σοὶ δοκεῖ ἀγαθὸν εἶναι τὸ πλουτεῖν ἢ κακόν; ἐπειδὴ περ οἱ γ’ ἔμπροσθεν λόγοι οὐ περὶ τούτου δοκοῦσί σοι εἰρησθαι. Ἐμοὶ μὲν τοίνυν δοκεῖ ἀγαθὸν εἶναι, ἔφη, τὸ πλουτεῖν. Ἔτι δ’ αὐτοῦ τι βουλομένου λέγειν, ὑποκρούσας ὁ Κριτίας, Σὺ γὰρ εἰπέ μοι, ὦ Ἐρυξίας, ἀγαθὸν ἢ γῆ τὸ πλουτεῖν; Ἐγώ γε νῆ Δία· ἢ γὰρ ἂν μαινοίμην. καὶ οὐδένα γε οἶμαι εἶναι ὅστις ἂν οὐχ ὁμολογήσειεν ταῦτα. Καὶ μὴν, ἔφη ὁ ἕτερος, καὶ ἐγὼ οἶμαι οὐδένα ὄντιν’ οὐκ ἂν ποιῆσαι ὁμολογεῖν ἐμοὶ ἐνίοις ἀνθρώποις κακὸν εἶναι τὸ πλουτεῖν. οὐκ ἂν οὖν, εἴπερ ἀγαθὸν ἦν, κακὸν ἡμῶν ἐνίοις ἐφαίνετο. Εἶπον οὖν αὐτοῖν ὅτι Ἐγὼ τοι ὑμᾶς, εἰ μὲν ἐτυγχάνετε περὶ τούτου διαφερόμενοι, ὁπότερος ὑμῶν ἀληθέστερα λέγει περὶ ἱππασίας, ὅπως ἂν τις ἄριστα ἱππεύοι, εἰ μὲν αὐτὸς ἐτύχχανον ἱππικὸς ὢν, αὐτὸς ἂν ὑμᾶς ἐπειρώμην παύειν τῆς διαφορᾶς—ἡσχυρόμην γὰρ ἂν εἰ παρὼν μὴ καθ’ ὅσον οἷός τ’ ἦν ἐκώλυον διαφερομένους—ἢ εἰ περὶ ἐτέρου οὐτινοσοῦν διαφερόμενοι μηδὲν τι μᾶλλον ἐμέλλετε, εἰ μὴ ὁμολογοῖτε τουτί, μᾶλλον ἐχθρῶ ἀντὶ φίλων ἀπαλλαγῆναι· νῦν δέ, ἐπειδὴ τετυχήκατε περὶ τοιούτου πράγματος διαφερομένω, ὦ ἀνάγκη προσχρῆσθαι παρ’ ὅλον

τὸν βίον, καὶ μεγάλως διαφέρει πότερον ἐπιμελητέον ἐστὶν τούτου ὡς ὠφελίμου ὄντος ἢ οὐ,
καὶ ταῦτα οὐ τῶν φαύλων ἀλλὰ τῶν μεγίστων δοκούντων εἶναι τοῖς Ἑλλήσιν—οἱ γοῦν
πατέρες τουτὶ πρῶτον τοῖς σφετέροις ὑέσιν παραινοῦσιν, ἐπειδὰν εἰς τὴν ἡλικίαν τάχιστα
ἀφίκωνται τοῦ ἤδη φρονεῖν, ὡς δοκοῦσιν, σκοπεῖν ὁπόθεν πλούσιοι ἔσσονται, ὡς, ἂν μὲν τι
ἔχῃς, ἄξιός τοι εἴ, ἐὰν δὲ μὴ, οὐδενός—εἰ οὖν σπουδάζεται μὲν οὕτως σφόδρα, ὑμεῖς δὲ τὰλλα
συμφερομένω, περὶ τούτου οὕτως μεγάλου πράγματος διαφέρεσθε, ἔτι δ' αὖ πρὸς τούτοις περὶ
τοῦ πλουτεῖν διαφέρεσθε οὐχ ὁπότερον μέλαν ἢ λευκὸν οὐδὲ ὁπότερον κοῦφον ἢ βαρὺ, ἀλλ'
ὁπότερον κακὸν ἢ ἀγαθόν, ὡς ἂν μάλιστα καὶ εἰς ἔχθραν καταστῆναι, εἰ τῶν κακῶν τε καὶ
ἀγαθῶν πέρι διαφέρεσθε, καὶ ταῦτα μέντοι τὰ μάλιστα φίλω τε ὄντε καὶ συγγενεῖ— ἐγὼ οὖν,
ὅσον ἂν ἐπ' ἐμοὶ ᾗ, οὐ περιόψομαι ὑμᾶς αὐτοὺς αὐτοῖς διαφερομένους· ἀλλ' εἰ μὲν αὐτὸς οἴός τ'
ᾗ, φράσας ἂν ὑμῖν ὅπως ἔχει, ἔπαυσα τῆς διαφορᾶς· νυνὶ δ' ἐπειδὴ αὐτὸς μὲν οὐ τυγχάνω οἴός
τ' ὦν, ὑμῶν δ' ἐκάτερος οἶεται οἴός τ' εἶναι ὁμολογεῖν ποιῆσαι τὸν ἕτερον, ἔτοιμός εἰμι
συλλαμβάνειν καθ' ὅσον ἂν δύνωμαι, ἵνα διομολογηθῇ ὑμῖν ὅπως ἔχει τοῦτο. σὺ οὖν, ἔφην, ὦ
Κριτίας, ἐπιχείρει ποιῆσαι ἡμᾶς ὁμολογεῖν, ὥσπερ ὑπεδέξω. Ἀλλ', ἔφη, ἐγὼ μὲν, ὥσπερ ἡρξάμην,
Ἑρυξίαν τοῦτον ἡδέως ἐροίμην ἂν εἰ δοκοῦσιν αὐτῷ εἶναι ἄνθρωποι ἄδικοι καὶ δίκαιοι. Νῆ
Δία, ἔφη ἐκεῖνος, καὶ σφόδρα μέντοι. Τί δέ; τὸ ἀδικεῖν πότερον κακόν σοι δοκεῖ εἶναι ἢ ἀγαθόν;
Κακὸν ἔμοιγε. Δοκεῖ δ' ἂν σοι ἄνθρωπος, εἰ μοιχεύοι τὰς τῶν πέλας γυναῖκας ἐπ' ἀργυρίῳ,
ἀδικεῖν ἂν ἢ οὐ; καὶ ταῦτα μέντοι καὶ τῆς πόλεως καὶ τῶν νόμων κωλύόντων; Ἀδικεῖν ἂν
ἔμοιγε δοκεῖ. Οὐκοῦν, ἔφη, εἰ μὲν πλούσιος τυγχάνοι ὦν καὶ ἀργύριον δυνατὸς ἀναλῶσαι ὁ
ἄδικός τε ἄνθρωπος καὶ ὁ βουλόμενος, ἐξαμαρτάνοι ἂν· εἰ δέ γε μὴ ὑπάρχοι πλουσίῳ εἶναι τῷ
ἀνθρώπῳ, οὐκ ἔχων ὁπόθεν ἀναλίσκοι, οὐδ' ἂν διαπράττεσθαι δύναίτο ἃ βούλεται, ὥστ' οὐκ ἂν
οὐδὲ ἐξαμαρτάνοι. διὸ καὶ λυσιτελοῖ ἂν τῷ ἀνθρώπῳ μᾶλλον μὴ εἶναι πλουσίῳ, εἴπερ ἦττον
διαπράζεται ἃ βούλεται, βούλεται δὲ μοχθηρά. καὶ πάλιν αὖ τὸ νοσεῖν πότερον ἂν φαίης κακὸν
ἢ ἀγαθὸν εἶναι; Κακὸν ἔγωγε. Τί δέ; δοκοῦσί τινές σοι ἀκράτεις εἶναι ἄνθρωποι; Ἐμοιγε.
Οὐκοῦν εἰ βέλτιον εἴη πρὸς ὑγίειαν τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ ἀπέχεσθαι σίτων καὶ ποτῶν καὶ τῶν
ἄλλων τῶν ἡδέων δοκούντων εἶναι, ὁ δὲ μὴ οἴός τ' εἴη δι' ἀκράτειαν, βέλτιον ἂν εἴη τούτῳ τῷ
ἀνθρώπῳ μὴ ὑπάρχειν ὁπόθεν ἐκποριεῖται ταῦτα, μᾶλλον ἢ πολλὴν περιουσίαν εἶναι τῶν
ἐπιτηδείων; οὕτω γὰρ ἂν αὐτῷ οὐκ ἐξουσία εἴη ἐξαμαρτάνειν, οὐδ' εἰ σφόδρα βούλοιτο. Ἐδόκει
οὖν εἶ καλῶς διειλέχθαι ὁ Κριτίας οὕτως, ὥστ' εἰ μὴ ἡσχύνετο τοὺς παρόντας ὁ Ἑρυξίας,
οὐδὲν αὐτὸν ἐκώλυεν ἀναστάντα τύπτειν τὸν Κριτίαν· οὕτως ᾤετο μεγάλου τινὸς ἐστερηθῆναι,
ἐπεὶ αὐτῷ φανερόν ἐγένετο ὅτι οὐκ ὀρθῶς τὸ πρότερον ἐδόξαζε περὶ τοῦ πλουτεῖν. καταμαθὼν
δ' ἐγὼ οὕτως ἔχοντα τὸν Ἑρυξίαν, καὶ εὐλαβούμενος μὴ πορρωτέρω τις λοιδορία καὶ
ἐναντίωσις γένοιτο, Τουτονὶ μὲν τὸν λόγον, ἔφην ἐγώ, πρώην ἐν Λυκείῳ ἀνὴρ σοφὸς λέγων
Πρόδικος ὁ Κεῖτος ἐδόκει τοῖς παροῦσι φλυαρεῖν οὕτως, ὥστε μηδένα δύνασθαι πείσαι τῶν
παρόντων ὡς ἀληθῆ λέγει. καὶ δῆτα καὶ μειράκιόν τι σφόδρα νέον προσελθὼν καὶ στωμύλον,
προσκαθιζόμενον, κατεγέλα τε καὶ ἐχλεύαζεν καὶ ἔσειεν αὐτόν, βουλόμενον λόγον λαμβάνειν
ὦν ἔλεγεν· καὶ μέντοι καὶ πολὺ μᾶλλον εὐδοκίμησε παρὰ τοῖς ἀκροωμένοις ἢ περὶ ὁ Πρόδικος.
Ἄρ' οὖν, ἔφη ὁ Ἑρασίστρατος, ἔχοις ἂν ἡμῖν ἀπαγγεῖλαι τὸν λόγον; Πάνυ μὲν οὖν, ἐὰν ἄρα
ἀναμνησθῶ. ὥδι γάρ πως, ὡς ἐγώ μαι, εἶχεν. Ἡρώτα γὰρ αὐτόν τὸ μειράκιον πῶς οἶεται κακὸν
εἶναι τὸ πλουτεῖν, καὶ ὅπως ἀγαθόν. ὁ δ' ὑπολαβὼν, ὥσπερ καὶ σὺ νυνδὴ, ἔφη, τοῖς μὲν καλοῖς
κάγαθοις τῶν ἀνθρώπων ἀγαθόν, καὶ τοῖς ἐπισταμένοις ὅπου δεῖ χρηθῆναι τοῖς χρήμασι,
τούτοις μὲν ἀγαθόν, τοῖς δὲ μοχθηροῖς καὶ ἀνεπιστήμοσιν κακόν. ἔχει δ', ἔφη, καὶ τὰλλα
πράγματα οὕτω πάντα· ὅποιοι γὰρ ἂν τινες ὦσιν οἱ χρώμενοι, τοιαῦτα καὶ τὰ πράγματα αὐτοῖς
ἀνάγκη εἶναι. καλῶς δ', ἔφη, δοκεῖ μοι καὶ τὸ τοῦ Ἀρχιλόχου πεποιῆσθαι— καὶ φρονεῖσι τοῖ
ὀκοίοις ἐγκυρέωσιν ἔργμασιν. Νῦν ἄρ', ἔφη τὸ μειράκιον, εἴ τις ἐμὲ σοφὸν ποιοῖ ταύτην τὴν

σοφίαν ἦν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες σοφοὶ εἰσιν, ἅμα ἀνάγκη καὶ τὰ ἄλλα πράγματα· αὐτὸν ἀγαθὰ ἐμοὶ ποιεῖν, πρὸς μὲν αὐτὰ ἐκεῖνα μὴδὲν πραγματευσάμενον, ὅτι δέ με ἀντ' ἀμαθοῦς σοφὸν πεποίηκεν ἄρα ὥσπερ εἴ τις ἐμὲ νυνὶ γραμματικὸν ποιήσειεν, ἀνάγκη αὐτὸν καὶ τᾶλλα πράγματα γραμματικὰ ἐμοὶ ποιεῖν, καὶ εἰ μουσικόν, μουσικά, ὥσπερ ὅταν ἀγαθὸν ἐμὲ ποιήσῃ, ἅμα ἀγαθὰ καὶ τὰ πράγματα πεποιηκέναι μοι. Οὐ μέντοι ταῦτά γε συνέφη ὁ Πρόδικος ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν ὠμολόγει. Πότερον δέ σοι δοκεῖ, ἔφη, ὥσπερ οἰκίαν ποιεῖν ἀνθρώπου ἔργον εἶναι, οὕτω καὶ πράγματα ἀγαθὰ ποιεῖν; ἢ ἀνάγκη, ὅποι' ἅττ' ἂν τὴν ἀρχὴν γένωνται, εἴτε κακὰ εἴτε ἀγαθὰ, τοιαῦτα διατελεῖν ὄντα αὐτά; Ὑποπτεύσας δέ μοι δοκεῖ ὁ Πρόδικος ἢ ἔμελλεν ὁ λόγος χωρήσεσθαι αὐτῶν, σφόδρα πανούργως, ἵνα μὴ πάντων <τῶν> παρόντων ἐναντίον φαίνοιτο ἐξελεγχόμενος ὑπὸ τοῦ μειρακίου—μόνῳ μὲν γὰρ αὐτῷ τοῦτο παθεῖν οὐδὲν ὥζοτο διαφέρειν—ἔφη ἀνθρώπου ἔργον εἶναι. Πότερον δέ σοι, ἔφη, δοκεῖ εἶναι διδακτὸν ἢ ἀρετὴ ἢ ἔμφυτον; Διδακτὸν, ἔφη, ἔμοιγε. Οὐκοῦν, ἔφη, ἂν δοκεῖ σοι ἡλίθιος εἶναι εἴ τις οἴοιτο τοῖς θεοῖς εὐχόμενος γραμματικὸς ἂν γενέσθαι ἢ μουσικός, ἢ ἑτέραν τινὰ ἐπιστήμην λαβεῖν ἢ ἀνάγκη μαθόντα παρ' ἑτέρου ἢ αὐτὸν ἐξευρόντα κτήσασθαι; Συνέφη καὶ ταῦτα. Οὐκοῦν, ἔφη τὸ μειράκιον, σύ, ὦ Πρόδικε, ὅταν εὖχῃ τοῖς θεοῖς εὖ πράττειν καὶ ἀγαθὰ σοι εἶναι, τότε οὐδὲν ἕτερον εὖχῃ ἢ καλὸς κάγαθος γενέσθαι, εἴπερ γε τοῖς μὲν καλοῖς κάγαθοις τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰ πράγματα τυγχάνει ἀγαθὰ ὄντα, τοῖς δὲ φαύλοις μοχθηρά. εἴπερ οὖν τυγχάνει ἢ ἀρετὴ διδακτὸς οὖσα, οὐδὲν ἕτερον φαίνοιο ἂν εὐχόμενος ἢ διδαχθῆναι ἢ οὐκ ἐπίστασαι. Εἶπον οὖν ἐγὼ πρὸς τὸν Πρόδικον ὅτι μοι δοκεῖ οὐχὶ φαῦλον πρᾶγμα πεπονθέναι, εἰ τυγχάνει τούτου διημαρτηκῶς, εἰ οἴεται ἡμῖν παρὰ τῶν θεῶν ἂν εὐχόμεθα γενέσθαι ἂν καὶ ἅμα· εἰ καὶ σὺ ἐκάστοτε σπουδῇ βαδίζων εἰς πόλιν, προσευχόμενος αἰτεῖς παρὰ τῶν θεῶν δοῦναί σοι ἀγαθὰ, οὐ μέντοι οἶσθα εἰ οἱόί τέ σοι ἐκεῖνοι ταῦτα δοῦναι ἢ σὺ τυγχάνεις αἰτούμενος, ὥσπερ ἂν εἰ πρὸς τὰς τοῦ γραμματιστοῦ φοιτῶν θύρας ἀντιβολοίης σοι δοῦναι γραμματικὴν ἐπιστήμην μὴδὲν ἄλλο πραγματευσαμένῳ, ἀλλὰ ἦντινα λαβὼν παραχρῆμα καὶ δυνήσῃ πράττειν τὰ τοῦ γραμματιστοῦ ἔργα. Ταῦτα ἐμοῦ λέγοντος ὁ Πρόδικος ἀντανήγετο πρὸς τὸ μειράκιον, ὡς ἀμυνόμενος καὶ ἐπιδείξων ταῦτα ἅπερ σὺ νυνδὴ, ἀγανακτῶν εἰ φαίνοιτο μάτην τοῖς θεοῖς εὐχόμενος. εἴτα προσελθὼν ὁ γυμνασίάρχος ἀπαλλάττεσθαι αὐτὸν ἐκ τοῦ γυμνασίου ἐκέλευεν ὡς οὐκ ἐπιτήδεια τοῖς νέοις διαλεγόμενον, εἰ δὲ μὴ ἐπιτήδεια, δῆλον ὅτι μοχθηρά. Τούτου δὴ σοι ἔνεκα ταῦτα διήλθον, ἵνα θεάσαιτο ὡς ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὴν φιλοσοφίαν. εἰ μὲν γε Πρόδικος παρῆν λέγων ταῦτα, μαίνεσθαι τοῖς παροῦσιν ἐδόκει ἂν οὕτως, ὥστε καὶ ἐκβληθῆναι ἐκ τοῦ γυμνασίου, σὺ δὲ νυνὶ οὕτω σφόδρα δοκεῖς εὖ διειλέχθαι, ὥστε οὐ μόνον τοὺς παρόντας πείσαι, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀντιλέγοντα ποιῆσαι ὁμολογεῖν σοι δῆλον ὅτι ὥσπερ ἐν τοῖς δικαστηρίοις, εἰ δὴ ἄνθρωποι τύχοιεν τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν μαρτυροῦντες, ὁ μὲν καλὸς κάγαθος δοκῶν εἶναι, ὁ δὲ μοχθηρὸς, διὰ τὴν τοῦ μοχθηροῦ μαρτυρίαν οὐδὲν ἂν τι μᾶλλον οἱ δικασταὶ πεισθίησαν, ἀλλὰ τυχὸν καὶ τάναντία ποιήσαιεν· εἰ δ' ὁ καλὸς κάγαθος δοκῶν ταῦτα φήσειε, καὶ σφόδρ' ἂν δοκοῖ ταῦτα ἀληθῆ εἶναι. Ἰσως οὖν καὶ οἱ παρόντες τοιοῦτόν τι πεπόνθασιν πρὸς σέ καὶ Πρόδικον· τὸν μὲν σοφιστὴν καὶ ἀλαζόνα ἡγοῦντο εἶναι, σὲ δὲ πολιτικόν τε καὶ ἄνδρα καὶ πολλοῦ ἄξιον. εἴτα οἴονται δεῖν μὴ αὐτὸν τὸν λόγον θεωρεῖν, ἀλλὰ τοὺς λέγοντας, ὅποιοί τινες ἂν ᾖσιν. Ἀλλὰ μέντοι, ἔφη ὁ Ἐρασίστρατος, ὦ Σώκρατες, εἰ καὶ σκώπτων λέγεις, φαίνεσθαι ἔμοιγε δοκεῖ ὁ Κριτίας λέγων τι. Ἀλλὰ μὰ Δί', ἦν δ' ἐγώ, οὐδ' ὁπωστιοῦν. ἀλλὰ τί οὐκ, ἐπεὶ ταῦτα εὖ καὶ καλῶς διείλεχθον, οὐ καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ λόγου ἐπετελεσάτην; δοκεῖ δέ μοι ὑμῖν ἐπίλοιπόν τι εἶναι τῆς σκέψεως, ἐπειδὴ τοῦτό γε ἐδόκει ὁμολογεῖσθαι, τοῖς μὲν ἀγαθὸν εἶναι, τοῖς δὲ κακόν· λοιπὸν δὴ σκέψασθαι τί ἐστὶν αὐτὸ τὸ πλουτεῖν. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο πρῶτον εἴσεσθε, οὐδ' ἂν ὁπότερον κακόν ἐστιν ἢ ἀγαθὸν δύνασθε συνομολογῆσαι. ἔτοιμος δ' ὑμῖν καὶ ἐγώ, καθ' ὅσον οἶός τ' ἂν ᾖ, συνδιασκοπεῖσθαι. φρασάτω

οὖν ἡμῖν ὁ φάσκων τὸ πλουτεῖν ἀγαθὸν εἶναι, τούτου πέρι ὅπως τυγχάνει ἔχων. Ἄλλ' ἐγὼ μὲν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐδέν τι περιττότερον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τὸ πλουτεῖν λέγω εἶναι· τὸ γὰρ χρήματα πολλὰ κεκτηῖσθαι, τοῦτο εἶναι τὸ πλουτεῖν· οἶμαι δὲ καὶ Κριτίαν τοῦτον οὐχ ἕτερόν τι τὸ πλουτεῖν οἶεσθαι εἶναι. Ἔτι μὲν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, κἂν οὕτως ὑπόλοιπον εἴη σκέψασθαι ὅποιά ἐστι χρήματα, ἵνα μὴ ὀλίγον ὕστερον περὶ τούτου αὖ πάλιν φαίνησθον διαφερομένω. αὐτίκα γὰρ οὗτοι Καρχηδόνιοι νομίσματι χρῶνται τοιῶδε· ἐν δερματίῳ σμικρῷ ἀποδέδεται ὅσον γε στατήρος τὸ μέγεθος μάλιστα, ὅτι δέ ἐστιν τὸ ἐναποδεδεμένον, οὐδεὶς γινώσκει, εἰ μὴ οἱ ποιοῦντες· εἴτα κατεσφραγισμένῳ τούτῳ νομίζουσιν, καὶ ὁ πλεῖστα τοιαῦτα κεκτημένος, οὗτος πλεῖστα δοκεῖ χρήματα κεκτηῖσθαι καὶ πλουσιώτατος εἶναι. εἰ δέ τις παρ' ἡμῖν πλεῖστα τοιαῦτα κεκτημένος εἴη, οὐδὲν ἂν μᾶλλον πλούσιος εἴη ἢ εἰ ψήφους πολλὰς τῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἔχοι. ἐν δὲ Λακεδαιμόνι σιδηρῷ σταθμῷ νομίζουσιν, καὶ ταῦτα μέντοι τῷ ἀχρείῳ τοῦ σιδήρου· καὶ ὁ πολὺν σταθμὸν σιδήρου τοῦ τοιούτου κεκτημένος πλούσιος δοκεῖ εἶναι, ἐτέρωθι δ' οὐδενὸς ἄξιον τὸ κτῆμα. ἐν δὲ τῇ Αἰθιοπίᾳ λίθοις ἐγγεγλυμμένοις χρῶνται, οἷς οὐδὲν ἂν ἔχοι χρήσασθαι Λακωνικὸς ἀνὴρ. ἐν δὲ Σκύθαις τοῖς νομάσιν εἴ τις τὴν Πουλυτίωνος οἰκίαν κεκτημένος εἴη, οὐδὲν ἂν πλουσιώτερος δοκοῖ εἶναι ἢ εἰ παρ' ἡμῖν τὸν Λυκαβηττόν. δῆλον οὖν ὅτι οὐκ ἂν εἴη ἕκαστά γε τούτων κτήματα, εἴπερ ἔνιοι τῶν κεκτημένων μηδὲν διὰ τοῦτο πλουσιώτεροι φαίνονται. ἀλλ' ἔστιν, ἔφην, ἕκαστα τούτων ὄντα τοῖς μὲν χρήματά τε καὶ πλούσιοι οἱ ταῦτα κεκτημένοι, τοῖς δὲ οὔτε χρήματα οὔτε πλουσιώτεροι διὰ τοῦτο, ὥσπερ γε οὐδὲ καλὰ τε καὶ αἰσχρὰ πᾶσιν τὰ αὐτά, ἀλλ' ἕτερα ἐτέροις. εἰ δὴ βουλοίμεθα ἐπισκέψασθαι τί δὴ ποτε τοῖς μὲν Σκύθαις αἱ οἰκίαι οὐ χρήματά εἰσιν, ἡμῖν δέ, ἢ τοῖς Καρχηδονίοις μὲν τὰ δέρματα, ἡμῖν δ' οὐ, ἢ τοῖς Λακεδαιμονίοις ὁ σίδηρος χρήματα, ἡμῖν δ' οὐ, ἢ ἂν οὕτως μάλιστα ἐξεύροιμεν; αὐτίκα εἴ τις Ἀθήνησι τούτων τῶν λίθων τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ, οἷς οὐδὲν χρώμεθα, κεκτημένος εἴη χίλια τάλαντα σταθμόν, ἔστιν ὅτι ἂν πλουσιώτερος νομίζοιτο εἶναι διὰ τοῦτο; Οὐκ ἔμοιγε φαίνεται. Ἄλλ' εἰ τοῦ λυχνίτου λίθου κεκτημένος εἴη τὰ χίλια τάλαντα, καὶ σφόδρα πλούσιον φαίμεν εἶναι ἄν; Πάνυ γε. Ἄρα γε, ἔφην, διὰ τοῦτο, ὅτι τὸ μὲν χρήσιμον, τὸ δ' ἀχρεῖον ἡμῖν ἐστι; Ναί. Ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς Σκύθαις τούτου ἕνεκα αὐτοῖς οἰκίαι οὐ χρήματά ἐστιν, ὅτι οὐδεμία αὐτοῖς χρειαὶ οἰκίας ἐστίν· οὐδ' ἂν προτιμήσειεν Σκύθης ἀνὴρ οἰκίαν αὐτῷ τὴν καλλίστην εἶναι μᾶλλον ἢ περ σίσυραν δερματίνην, ὅτι τὸ μὲν χρήσιμον, τὸ δ' ἀχρεῖον αὐτῷ ἐστιν. αὐθις αὖ ἡμῖν τὸ Καρχηδόνιον νόμισμα οὐκ οἴομεθα χρήματα εἶναι· οὐ γὰρ ἔστιν ὅτι ἂν αὐτοῦ κομισαίμεθα ὅσων δεόμεθα, ὥσπερ τῷ ἀργυρίῳ, ὥστ' ἀχρεῖον ἂν ἡμῖν εἴη. Εἰκὸς γε. Ὅσα μὲν ἄρα τυγχάνει χρήσιμα ὄντα ἡμῖν, ταῦτα χρήματα· καὶ ὅσα δ' ἀχρεῖα, ταῦτα δ' οὐ χρήματα. Πῶς οὖν, ἔφη ὁ Ἑρυξίας ὑπολαβών, ὦ Σώκρατες; ἢ ἔστιν ὅτι χρώμεθα πρὸς ἀλλήλους τῷ διαλέγεσθαι καὶ τῷ βλάπτειν καὶ ἐτέροις πολλοῖς; ἄρα ἡμῖν ταῦτ' ἂν εἴη [τὰ] χρήματα; καὶ μὴν χρήσιμά γε φαίνεται ὄντα. οὐκ αὖ οὐδ' οὕτως ἐφαίνετο ἡμῖν ὅτι ποτ' ἔστιν τὰ χρήματα. ὅτι μὲν γὰρ ἀνάγκη χρήσιμα εἶναι, ἐάνπερ μέλλῃ χρήματα ἔσεσθαι, τοῦτο μὲν ἐκ πάντων ὡμολογεῖτο σχεδόν τι· ἀλλὰ ποῖα δὴ τῶν χρησίμων, ἐπειδὴ γε οὐ πάντα; φέρε δὴ, εἰ πάλιν ὥδε μετίοιμεν, ἄρα μᾶλλον τι εὐρεθείη ὃ ζητοῦμεν, τί ποτ' ἐστὶν ὃ χρώμεθα χρήμασιν, καὶ πρὸς τί ἡῦρηται ἢ τῶν χρημάτων κτήσις, ὥσπερ τὰ φάρμακα πρὸς τὸ τὰς νόσους ἀπαλλάττειν; ἴσως γὰρ ἂν ἡμῖν οὕτως μᾶλλον φανερόν γένοιτο. ἐπειδὴ ἀναγκαῖον μὲν φαίνεται, ὅσαπερ τυγχάνει χρήματα ὄντα, ταῦτα καὶ χρήσιμα εἶναι, τῶν δὲ χρησίμων γένος τι ὃ καλοῦμεν χρήματα, λοιπὸν ἂν εἴη σκέψασθαι τὰ πρὸς τίνα χρειαὴν χρήσιμα χρῆσθαι χρήματά ἐστιν. πάντα μὲν γὰρ ἴσως χρήσιμα, ὅσοισπερ πρὸς τὴν ἐργασίαν χρώμεθα, ὥσπερ γε πάντα μὲν τὰ ψυχὴν ἔχοντα ζῶα, τῶν δὲ ζώων γένος τι καλοῦμεν ἄνθρωπον. εἰ δὴ τις ἡμᾶς ἔροιτο τίνας ἂν ἡμῖν ἐκποδὼν γενομένου οὐδὲν δεοίμεθα ἱατρικῆς οὐδὲ τῶν ταύτης ἐργαλείων, ἔχοιμεν ἂν εἰπεῖν ὅτι εἰ αἱ νόσοι ἀπαλλαγεῖσθαι ἐκ τῶν σωμάτων καὶ μὴ γίγνοιτο παντάπασιν, ἢ γιγνόμεναι παραχρῆμα ἀπαλλάττοντο. ἔστιν ἄρα, ὡς

ἔοικεν, ἡ ἰατρικὴ τῶν ἐπιστημῶν ἢ πρὸς τοῦτο χρησίμη, πρὸς τὸ νόσους ἀπαλλάττειν. εἰ δέ τις ἡμᾶς πάλιν ἔροιτο τίνος ἂν ἡμῖν ἀπαλλαγέντος οὐδὲν δεοίμεθα χρημάτων, ἄρ' ἂν ἔχοιμεν εἰπεῖν; εἰ δὲ μή, πάλιν ὡδὶ σκοπώμεθα· φέρε, εἰ οἷός τε εἴη ζῆν ἄνθρωπος ἄνευ σίτων καὶ ποτῶν, καὶ μὴ πεινῶ μηδὲ διψῶ, ἔσθ' ὅτι ἂν ἡ αὐτῶν τούτων δέοιτο ἢ ἀργυρίου ἢ ἐτέρου τινὸς ἵνα ταῦτα ἐκπορίζηται; Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. Οὐκοῦν καὶ τᾶλλα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· εἰ μὴ δεοίμεθα πρὸς τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν ὧν νῦν ἐνδεεῖς ἐσμεν, καὶ ἀλέας καὶ ψύχους ἐνίστε, καὶ τῶν ἄλλων ὅσων τὸ σῶμα ἐνδεὲς γιγνόμενον προσδεῖται, ἄχρηστ' ἂν ἡμῖν εἴη τὰ καλούμενα χρήματα, εἰ μηδεὶς γε παντάπασιν μηδενὸς δέοιτο τούτων ὧν ἕνεκεν νυνὶ βουλόμεθα χρήματα ἡμῖν εἶναι, ἵνα ἐξικοίμεθα πρὸς τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς ἐνδείας τοῦ σώματος, ὧν ἂν ἐκάστοτε δεώμεθα. εἰ δ' ἔστιν ἄρα πρὸς τοῦτο χρήσιμον ἢ τῶν χρημάτων κτήσις, πρὸς τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν τῶν ἐνδειῶν, εἰ γοῦν ἡμῖν τοῦτο ἐκ μέσου ἀναιρεθῇ, οὐδὲν ἂν δεοίμεθα χρημάτων, ἴσως δ' ἂν οὐδ' εἴη παντάπασιν χρήματα. Φαίνεται. Φαίνεται ἄρα ἡμῖν, ὡς ἔοικεν, τὰ πρὸς ταύτην τὴν πραγματείαν χρήσιμα τῶν πραγμάτων ταῦτα εἶναι χρήματα. Συνέφη μὲν ταῦτα εἶναι χρήματα, οὐ μὴν ἀλλ' ἐτάραττέ γε αὐτὸν σφόδρα τὸ λογίδιον. Τί δὲ τὰ τοιάδε; πότερον ἂν φήσαιμεν οἷόν τε εἶναι ταῦτόν πρᾶγμα πρὸς τὴν αὐτὴν ἐργασίαν τοτὲ μὲν χρήσιμον εἶναι, τοτὲ δὲ ἀχρεῖον; Οὐκ ἔγωγ' ἂν φαίην, ἀλλ' εἴ τι δεοίμεθα τούτου πρὸς τὴν αὐτὴν ἐργασίαν, καὶ χρήσιμόν μοι δοκεῖ εἶναι· εἰ δὲ μή, οὐ. Οὐκοῦν εἰ ἄνευ πυρὸς οἷοί τε εἶμεν ἀνδριάντα χαλκοῦν ἐργάσασθαι, οὐδὲν ἂν δεοίμεθα πυρὸς πρὸς γε τὴν τούτου ἐργασίαν· εἰ δὲ μὴ δεοίμεθα, οὐδ' ἂν χρήσιμον ἡμῖν εἴη. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ τῶν ἄλλων. Φαίνεται. Οὐκοῦν ὅσων ἄνευ οἷόν τε γίγνεσθαι τι, οὐδὲν ἂν τούτων ἡμῖν οὐδὲ χρήσιμον φαίνοιτο πρὸς γε τοῦτο. Οὐ γάρ. Οὐκοῦν εἴ ποτε φαινοίμεθα οἷοί τε ὄντες ἄνευ ἀργυρίου καὶ χρυσίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, οἷς μὴ αὐτοῖς χρώμεθα πρὸς τὸ σῶμα, ὥπερ σιτίοις καὶ ποτοῖς καὶ ἱματίοις καὶ στρώμασιν καὶ οἰκίαις, παύειν τὰς τοῦ σώματος ἐνδείας, ὥστε μηκέτι δεῖσθαι, οὐκ ἂν ἡμῖν οὐδὲ χρήσιμα φαίνοιτο πρὸς γε τοῦτο ἀργυρίον τε καὶ χρυσίον καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄνευ τούτων οἷόν τε γίγνεσθαι. Οὐ γάρ. Οὐκ ἂν ἄρα οὐδὲ χρήματα ἡμῖν ταῦτα φανείη, εἰ μηδὲν χρήσιμα· ἀλλὰ ταῦτ' ἂν εἴη οἷς τὰ χρήσιμα οἷοί τ' ἐσμέν ἐκπορίζεσθαι. Ὡς Σώκρατες, οὐκ ἂν ποτε δυναίμην τοῦτο πεισθῆναι, ὡς τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα οὐκ ἄρα χρήματα ἡμῖν ἐστίν. ἐκεῖνο μὲν γὰρ σφόδρα πέπεισμαι, ὡς τά γε ἀχρεῖα ἡμῖν ὄντα οὐδὲ χρήματά ἐστιν, καὶ ὅτι τῶν χρησιμωτάτων ἐστὶν πρὸς τοῦτο χρήματα τὰ χρήσιμα· οὐ μὴν τοῦτό γε, ὡς ταῦτα οὐ χρήσιμα ἡμῖν τυγχάνει ὄντα πρὸς τὸν βίον, εἴπερ γε τούτοις τὰ ἐπιτήδεια ἐκπορίζοιμεθα. Φέρε δὴ, πῶς ἂν τὰ τοιαῦτα φήσαιμεν; ἄρ' εἰσὶν τινες ἄνθρωποι οἵτινες μουσικὴν παιδεύουσιν ἢ γράμματα ἢ ἐτέραν τινὰ ἐπιστήμην, οἱ ἀντὶ τούτων σφίσιν αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια ἐκπορίζονται, τούτων μισθὸν πραττόμενοι; Εἰσὶ γάρ. Οὐκοῦν οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ταύτῃ τῇ ἐπιστήμῃ ἂν ἐκπορίζοντο τὰ ἐπιτήδεια, ἀντὶ ταύτης ἀλλαττόμενοι, ὥπερ ἡμεῖς ἀντὶ τοῦ χρυσίου καὶ ἀργυρίου. Φημί. Οὐκοῦν εἴπερ τούτῳ ἐκπορίζονται οἷς πρὸς τὸν βίον χρῶνται, κἂν αὐτὸ χρήσιμον εἴη πρὸς τὸν βίον. καὶ γὰρ τὰ ἀργύριον τούτου ἕνεκα χρήσιμον ἔφαμεν εἶναι, ὅτι οἷοί τ' ἦμεν αὐτῷ τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὸ σῶμα ἐκπορίζεσθαι. Οὕτως, ἔφη. Οὐκοῦν εἴπερ αὗται αἱ ἐπιστήμαι τῶν χρησίμων πρὸς τοῦτο, φαίνονται ἡμῖν αἱ ἐπιστήμαι χρήματα οὔσαι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν δι' ἣν περ τὸ χρυσίον τε καὶ τὸ ἀργύριον. δῆλον δὲ ὅτι καὶ οἱ ταύτας κεκτημένοι πλουσιώτεροι. ὀλίγον δὲ πρότερον οὕτω χαλεπῶς ἀπεδεχόμεθα τὸν λόγον, εἰ οὗτοι πλουσιώτατοι. ἀναγκαῖον δ' ἂν εἴη καὶ ἐκ τοῦ νῦν ὡμολογημένου τοῦτο συμβαίνειν, ἐνίστε τοὺς ἐπιστημονεστέρους πλουσιωτέρους εἶναι. εἰ γὰρ τις ἡμᾶς ἔροιτο ἄρα παντὶ ἀνθρώπῳ οἰόμεθα χρήσιμον εἶναι ἵππον, ἄρα φαίης ἂν; ἢ τοῖς μὲν ἐπιστήμοσιν ὅπως δεῖ ἵππῳ χρῆσθαι χρήσιμον ἂν εἴη, τοῖς ἀνεπιστήμοσι δ' οὐ; Φαίην ἂν. Οὐκοῦν, ἔφη, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον οὐδὲ φάρμακον παντὶ ἀνθρώπῳ χρήσιμον εἶναι, ἀλλὰ τούτῳ ὅστις τυγχάνει εἰδῶς

ὥς δεῖ χρήσασθαι αὐτῷ; Φημί. Οὐκοῦν καὶ τᾶλλα πάντα ὁμοίως; Ἔοικεν. Χρυσίον ἄρα καὶ ἀργύριον καὶ τᾶλλα τὰ δοκοῦντα χρήματα εἶναι τούτῳ ἂν μόνῳ χρήσιμα εἴη, ὅστις τυγχάνει ἐπιστάμενος ὡς χρηστέον αὐτοῖς. Οὕτως. Οὐκοῦν πρότερον ἐδόκει τοῦ καλοῦ κάγαθοῦ ἀνθρώπου εἶναι εἰδέναι ὅπου τε καὶ ὅπως τούτων ἐκάστοις χρηστέον ἐστίν; Φημί. Τοῖς ἄρα καλοῖς κάγαθοις τῶν ἀνθρώπων, τούτοις ἂν μόνοις καὶ χρήσιμα ταῦτ' εἴη, εἴπερ γε οὗτοι ἐπιστήμονες ὡς χρηστέον. εἰ δὲ τούτοις μόνον χρήσιμον, τούτοις ἂν μόνοις καὶ χρήματα εἶναι ταῦτα φαίνοιτο. ἀτάρ, ὡς ἔοικε, καὶ τὸν ἀνεπιστήμονα ἱππικῆς, κεκτημένον δὲ ἵππους οἱ τυγχάνουσιν αὐτῷ ἀχρεῖοι ὄντες, εἴ τις τοῦτον ἱππικὸν ποιήσειεν, ἄρα ἂν ἅμα καὶ πλουσιώτερον πεποιηκῶς εἴη, εἴπερ γε αὐτῷ ἂ ἐτύγχανεν πρόσθεν ἀχρεῖα ὄντα, χρήσιμα πεποίηκεν· ἐπιστήμην γάρ τινα παραδιδούς τῷ ἀνθρώπῳ ἅμα καὶ πλούσιον αὐτὸν πεποίηκεν. Φαίνεται γέ. Ὅμως δέ μοι κἂν διομόσασθαι δοκῶ ὑπὲρ Κριτίου, ὑπὸ μηδενὸς τούτων τῶν λόγων πεπεῖσθαι. Νῆ Δία· καὶ γάρ, ἔφη, μαινοίμην ἂν, εἰ ταῦτα πειθοίμην. ἀλλὰ τί οὐκ ἐκεῖνον τὸν λόγον διετέλεσας, ὡς τὰ δοκοῦντα οὐκ ἔστιν χρήματα, χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα; ὡς ἐγὼ πάνυ σφόδρα τούτους τοὺς λόγους ἀκροώμενος, οὐς καὶ σὺ νῦν τυγχάνεις δὴ διεξιὼν, ἄγαμαι. Εἶπον οὖν ἐγὼ ὅτι μοι δοκεῖς σὺ, ὦ Κριτία, οὕτως ἐμοῦ χαίρειν ἀκροώμενος, ὥσπερ τῶν ῥαψωδῶν οἱ τὰ Ὀμήρου ἔπη ἄδουσιν, ἐπεὶ οὐδεὶς γέ σοι δοκεῖ τούτων τῶν λόγων ἀληθὴς εἶναι. ὅμως δὲ φέρε, πῶς ἂν τὰ τοιαῦτα φήσαιμεν; ἄρά γε τοῖς γε οἰκοδομικοῖς τῶν ἀνθρώπων φαίης ἂν ἅττα εἶναι χρήσιμα πρὸς τὸ οἰκίαν ἐργάσασθαι; Ἐμοιγε δοκεῖ. Πότερον οὖν ταῦτα φήσαιμεν ἂν χρήσιμα εἶναι οἷς αὐτῶν κατεχρῶντο εἰς τὴν οἰκοδομίαν, λίθους καὶ πλίνθους καὶ ξύλα καὶ εἴ τι ἕτερον τοιοῦτον; ἢ καὶ τὰ ἐργαλεῖα οἷς αὐτοὶ τὴν οἰκίαν ἐργάζονται, καὶ οἷς ταῦτα ἐκπορίζονται, τὰ ξύλα καὶ τοὺς λίθους, καὶ πάλιν τὰ τούτων ἐργαλεῖα; Ἐμοιγ', ἔφη, δοκεῖ πάντα ταῦτα χρήσιμα εἶναι πρὸς ἐκεῖνα. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐργασιῶν, οὐ μόνον αὐτοῖς οἷς καταχρῶμεθα πρὸς ἕκαστον τῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ οἷς ταῦτα ἐκπορίζομεθα καὶ ὣν ἄνευ οὐκ ἂν γένοιτο; Πάνυ γε οὕτω. Οὐκοῦν πάλιν καὶ οἷς ταῦτα, καὶ εἴ τι ἀνωτέρω τούτων, καὶ οἷς πάλιν ἐκεῖνα καὶ ἔτι μάλα τὰ ἄνω, ὥστε καὶ εἰς ἅπειρόν τι πλῆθος τελευτῶντα ἀνάγκη πάντα ταῦτα πρὸς τὴν αὐτῶν ἐργασίαν χρήσιμα φαίνεσθαι; Καὶ οὐδέν γε, ἔφη, ταῦτα οὕτω κωλύει ἔχειν. Τί δ' εἰ ὑπάρχοι τῷ ἀνθρώπῳ σιτία καὶ ποτὰ καὶ ἱμάτια καὶ τᾶλλα οἷς αὐτὸς πρὸς τὸ σῶμα μέλλοι χρῆσθαι, ἄρ' ἂν τι προσδέοιτο χρυσοῦ ἢ ἀργυρίου ἢ ἄλλου του, οἷς ταῦτα ποριεῖται ἢ γε δὴ ὑπάρχοι; Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. Οὐκοῦν φαίνοιτο ἂν ἡμῖν ἔστιν ὅτε ἄνθρωπος οὐδενὸς τούτων δεόμενος πρὸς τὴν τοῦ σώματος χρείαν; Οὐ γάρ. Οὐκοῦν εἰ ταῦτα ἀχρεῖα φαίνοιτο πρὸς ταύτην τὴν ἐργασίαν, οὐκ ἂν ποτε πάλιν δέοι χρήσιμα φανῆναι; ὑπέκειτο γάρ μὴ οἷόν τε εἶναι πρὸς τὴν αὐτὴν ἐργασίαν τοτὲ μὲν χρήσιμα, τοτὲ δὲ ἀχρεῖα εἶναι. Ἄλλ' οὕτω γ' ἂν, ἔφη, ὁ αὐτὸς λόγος σοὶ καὶ ἐμοὶ γίγνοιτο· εἰ γάρ ποτε ταῦτα χρήσιμα γίγνοιτο πρὸς τοῦτο, οὐκ ἂν ποτε συμβαίνοι πάλιν ἀχρεῖα εἶναι· νῦν δὲ πρὸς τινὰς ἐργασίας πραγμάτων μοχθηρῶν, τὰς δὲ χρηστῶν. Ἐγὼ γ' ἂν φαίην. Ἄρ' οὖν οἷόν τε μοχθηρόν τι πρᾶγμα πρὸς ἀγαθοῦ τινος ἐργασίαν χρήσιμον εἶναι; Οὐκ ἔμοιγε φαίνεται. Ἀγαθὰ δὲ πράγματα ἄρ' ἂν ταῦτα φαίμεν εἶναι, ἃ δι' ἀρετὴν ἄνθρωπος πράττει; Φημί. Ἄρ' οὖν οἷόν τε ἄνθρωπον μαθεῖν τι τούτων ὅσα διὰ λόγου διδάσκεται, εἰ παντάπασιν ἀπεστερημένος εἴη τοῦ ἀκούειν, ἢ ἐτέρου τινός; Μὰ Δί' οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. Οὐκοῦν τῶν χρησίμων φαίνοιτο ἂν ἡμῖν πρὸς ἀρετὴν τὸ ἀκούειν, εἴπερ διδασκός γε ἢ ἀρετὴ τῷ ἀκούειν καὶ αὐτῷ καταχρῶμεθα πρὸς τὰς μαθήσεις; Φαίνεται. Οὐκοῦν εἴπερ ἡ ἱατρικὴ οἷα τέ ἐστιν τὸν νοσοῦντα παύειν, φαίνοιτο ἂν ἡμῖν ἐνίοτε καὶ ἡ ἱατρικὴ τῶν χρησίμων οὔσα πρὸς τὴν ἀρετὴν, εἴπερ διὰ τῆς ἱατρικῆς τὸ ἀκούειν πορισθεῖη; Καὶ οὐδέν γε κωλύει. Ἄρ' οὖν πάλιν καὶ εἰ τὴν ἱατρικὴν ἀντὶ χρημάτων πορισαίμεθα, φαίνοιτο ἂν ἡμῖν καὶ τὰ χρήματα χρήσιμα ὄντα πρὸς ἀρετὴν; Καὶ γάρ ἔστιν, ἔφη, τοῦτό γε. Οὐκοῦν πάλιν ὁμοίως καὶ δι' οὗ τὰ χρήματα πορισαίμεθα; Παντάπασι μὲν οὖν πάντα. Ἄρ' οὖν ἂν σοι δοκεῖ ἄνθρωπος ἀπὸ

μοχθηρῶν τε καὶ αἰσchrῶν πραγμάτων ἀργύριον αὐτῷ πορίσασθαι, ἀνθ' ὅτου τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην κτήσαιοτο, ἢ δύναιτο ἀκούειν, ἐκ τοῦ μὴ οἴου τε; τῷ δ' αὐτῷ ἐκείνῳ καταχρησθαι πρὸς ἀρετὴν ἢ ἕτερ' ἅττα τῶν τοιούτων; Πάνυ μὲν οὖν ἔμοιγε δοκεῖ. Οὐκοῦν οὐκ ἂν τό γε μοχθηρὸν χρήσιμον ἂν εἴη πρὸς ἀρετὴν; Οὐ γάρ. Οὐκ ἄρα ἀναγκαῖόν ἐστι, δι' ὧν ἂν ἐκπορισάμεθα τὰ πρὸς ἕκαστα χρήσιμα, καὶ ταῦτα πρὸς τὰ αὐτὰ χρήσιμα εἶναι φαίνοιτο γὰρ ἂν ἐνίοτε μοχθηρὰ πράγματα πρὸς ἀγαθόν τι χρήσιμον εἶναι. ἔτι δὲ μᾶλλον καὶ ἐπὶ τούτου ἂν φανερὰ γένοιτο. εἴπερ γὰρ ταῦτα χρήσιμά ἐστι πρὸς ἕκαστα, ὧν ἄνευ οὐκ ἂν γένοιτο, εἰ μὴ ταῦτα προϋπάρχοι, φέρε, πῶς ἂν τὰ τοιαῦτα φήσας; ἄρ' οἶόν τε ἀμαθίαν πρὸς ἐπιστήμην χρήσιμον εἶναι, ἢ νόσον πρὸς ὑγίειαν, ἢ κακίαν πρὸς ἀρετὴν; Οὐκ ἂν ἔγωγε φαίην. Καὶ μὴν τόδε γ' ἂν ὁμολογήσαιμεν ἀδύνατον εἶναι, ἐπιστήμην ἐγγενέσθαι ὅτῳ μὴ ἀμαθία πρότερον ὑπάρξαι, καὶ ὑγίειαν, ὅτῳ μὴ νόσος, οὐδὲ ἀρετὴν, ὅτῳ μὴ κακία. Ἐφη γὰρ οὕτως, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. Οὐκ ἂν ἄρα φαίνοιτο ἀναγκαῖον εἶναι, ὅσων ἄνευ μὴ οἶόν τε γίγνεσθαι, ταῦτα καὶ χρήσιμα εἶναι πρὸς τοῦτο. φαίνοιτο γὰρ ἂν ἡμῖν ἡ ἀμαθία πρὸς ἐπιστήμην χρήσιμος οὔσα, καὶ ἡ νόσος πρὸς ὑγίειαν, καὶ ἡ κακία πρὸς ἀρετὴν. Σφόδρα δυσπερίστως εἶχεν καὶ πρὸς τούτους τοὺς λόγους, εἰ μὴ πάντα ταῦτα χρήματα ἔσται. Καταμαθὼν δ' αὐτὸν ἐγὼ ὅτι ἴσον εἴη πείσαι, ὅπερ ἂν τὸ λεγόμενον λίθον ἐψησαι, Ἀλλὰ τούτους μὲν τοὺς λόγους, ἦν δ' ἐγώ, ἐάσωμεν χαίρειν, ἐπειδὴ περ οὐ δυνατοὶ ἐσμεν ὁμολογεῖν ὁπότερον ταῦτα χρήσιμά τ' ἐστὶν καὶ χρήματα ἢ οὐ· ἐκείνου δὲ πέρι πῶς ἂν φαίημεν; πότερον ἂν εὐδαιμονέστερόν τε καὶ βελτίῳ ἡγησάμεθα εἶναι ἄνθρωπον, εἰ ὡς πλείστων δέοιτο πρὸς τὸ σῶμά τε καὶ τὴν δίαιταν ἐπιτηδείων, ἢ εἰ ὡς ἐλαχίστων τε καὶ φαυλοτάτων; μάλιστα δ' ἂν ἴσως καὶ τοῦτο ὥδε θεωρηθεῖη, εἴ τις αὐτὸν πρὸς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον παραβάλλων σκοποῖτο ὁποτέρᾳ τῶν ἕξεων βελτίων, πότερον ὅταν τύχη νοσῶν ἢ ὅταν ὑγιαίνων. Ἀλλὰ τοῦτό γ', ἔφη, οὐ πολλῆς τιнос τῆς σκέψεως δεῖται. Ἰσως γάρ, ἦν δ' ἐγώ, παντὶ ἀνθρώπῳ εὐπορον γινῶναι ὅτι ἡ τοῦ ὑγιαίνοντος ἕξις κρείττων ἐστὶν τῆς τοῦ κάμνοντος. τί δέ; ποτέρως τυγχάνομεν πλειόνων τε καὶ μᾶλλον παντοδαπῶν δεόμενοι; ὅταν κάμνωμεν ἢ ὅταν ὑγιαίνωμεν; Ὅταν κάμνωμεν. Ὅταν ἄρα αὐτοὶ αὐτῶν τυγχάνωμεν φαυλότατα διακείμενοι, τότε σφόδρα τε καὶ πλείστων, τὰ πρὸς ἡδονὰς τὰς διὰ τοῦ σώματος, ἐν ἐπιθυμίαις τε καὶ δεήσεσιν ἐσμεν; Οὕτως. Οὐκοῦν κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὥσπερ αὐτὸς αὐτοῦ τότε φαίνεται βέλτιστα ἔχων, ὅταν ἐλαχίστων τῶν τοιούτων δέηται, οὕτω πάλιν καὶ δυοῖν ὄντων, εἰ ὁ μὲν τυγχάνει σφόδρα τε καὶ πολλῶν ἐν ἐπιθυμίᾳ τε καὶ δεήσει ὧν, ὁ δὲ ὀλίγων τε καὶ ἡσύχως; οἶον τὰ τοιάδε· ὅσοι τῶν ἀνθρώπων τυγχάνουσιν κυβευταὶ ὄντες, οἱ δὲ οἰνόφλυγες, ἕτεροι δὲ γαστρίμαργοι, —ἅπαντα γὰρ ταῦτα οὐδὲν ἕτερον τυγχάνει ὄντα ἢ ἐπιθυμίαι. Σφόδρα γε. Αἱ δ' ἐπιθυμίαι πᾶσαι οὐδὲν ἕτερον ἢ ἐνδειαί τινων. οἱ οὖν πλεῖστα τούτων πεπονθότες ἄνθρωποι ἐν μοχθηροτέρᾳ ἕξει εἰσὶν τῶν μηδὲν ἢ ὡς ἐλάχιστα τοιαῦτα πεπονθότων. Πάνυ μὲν οὖν ἔγωγε καὶ σφόδρα μοχθηροὺς τοὺς τοιούτους ὑπολαμβάνω εἶναι· καὶ ὅσῳ ἂν μᾶλλον τοιούτους, τοσοῦτῳ καὶ μοχθηροτέρους. Οὐκοῦν δοκεῖ ἡμῖν οὐχ οἶόν τε χρήσιμα εἶναι ταῦτα πρὸς τοῦτο, εἰ μὴ τυγχάνομεν καὶ δεόμενοι τούτων πρὸς τοῦτο; Φημί. Ἀναγκαῖον ἄρα, εἴπερ μέλλει ἡμῖν χρήσιμα εἶναι ταῦτα πρὸς τὰς τοῦ σώματος θεραπείας τῶν ἐνδειῶν, ἅμα καὶ δεῖσθαι ἡμᾶς τούτων πρὸς τοῦτο; Ἐμοιγε δοκεῖ. Οὐκοῦν ὅτῳ τυγχάνει πλεῖστα χρήσιμα ὄντα πρὸς τοῦτο, οὗτος ἂν φαίνοιτο καὶ πλείστων δεόμενος πρὸς τοῦτο, εἴπερ ἀνάγκη τῶν χρησίμων πάντων προσδεῖσθαι. Ἐμοιγε δοκεῖ οὕτω φαίνεσθαι. Ἀναγκαῖον ἄρα φαίνεται κατὰ γε τοῦτον τὸν λόγον, οἷς τυγχάνει πολλὰ χρήματα ὄντα, τούτοις καὶ πολλῶν δεῖσθαι τῶν πρὸς τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν ἐπιτηδείων· τὰ γὰρ πρὸς τοῦτο χρήσιμα ὄντα χρήματα ἐφαίνετο. ὥστε ἐξ ἀνάγκης ἂν ἡμῖν φαίνοντο οἱ πλουσιώτατοι μοχθηρότατα διακείμενοι, εἴπερ γε καὶ πλείστων τοιούτων ἐνδεεῖς ὄντες. Axiochus: 364a–372a

ΣΩ Ἐξιώντι μοι ἐς Κυνόσαργες καὶ γενομένω μοι κατὰ τὸν Ἴλισόν διῆξε φωνὴ βοῶντός του, “Σώκρατες, Σώκρατες.” ὥς δὲ ἐπιστραφεὶς περιεσκόπουν ὀπόθεν εἴη, Κλεινίαν ὀρῶ τὸν Ἀξίochου θέοντα ἐπὶ Καλλιρρόην μετὰ Δάμωνος τοῦ μουσικοῦ καὶ Χαρμίδου τοῦ Γλαύκωνος· ἦστην δὲ αὐτῷ ὁ μὲν διδάσκαλος τῶν κατὰ μουσικὴν, ὁ δ’ ἐξ ἑταιρείας ἐραστὴς ἅμα καὶ ἐρώμενος. ἐδόκει οὖν μοι ἀφεμένω τῆς εὐθὺ ὁδοῦ ἀπαντᾶν αὐτοῖς, ὅπως ῥᾶστα ὁμοῦ γενοίμεθα. δεδακρυμένος δὲ ὁ Κλεινίας, “Σώκρατες,” ἔφη, “νῦν ὁ καιρὸς ἐνδείξασθαι τὴν αἰθρυλουμένην πρὸς σοῦ σοφίαν· ὁ γὰρ πατήρ ἔκ τινος ὥρας αἰφνιδίου ἀδυνάτως ἔχει καὶ πρὸς τῷ τέλει τοῦ βίου ἐστίν, ἀνιαιρῶς τε φέρει τὴν τελευτήν, καίτοι γε τὸν πρόσθεν χρόνον διαχλευάζων τοὺς μορμολυττομένους τὸν θάνατον καὶ πρᾶως ἐπιτωθάζων. ἀφικόμενος οὖν παρηγόρησον αὐτὸν ὥς εἴωθας, ὅπως ἀστενακτὶ ἐς τὸ χρεὼν ἴη, καὶ μοι σὺν τοῖς λοιποῖς ἵνα καὶ τοῦτο εὐσεβῇθῃ.” “Ἄλλ’ οὐκ ἀτυχήσεις μου, ὦ Κλεινία, οὐδενὸς τῶν μετρίων, καὶ ταῦτα ἐφ’ ὅσια παρακαλῶν. ἐπειγόμεθα δ’ οὖν· εἰ γὰρ οὕτως ἔχει, ὠκύτητος δεῖ.”

Ax. 365.c ΚΛ Ὁφθέντος σου μόνον, ὦ Σώκρατες, ῥαῖσει· καὶ γὰρ ἤδη πολλάκις αὐτῷ γέγονεν συμπτώματος ἀνασφῆλαι. Ὡς δὲ θάπτον τὴν παρὰ τὸ τεῖχος ἤειμεν ταῖς Ἰτωνίαις —πλησίον γὰρ ὥκει τῶν πυλῶν πρὸς τῇ Ἀμαζονίδι στήλῃ— καταλαμβάνομεν αὐτὸν ἥδη μὲν συνειλεγμένον τὰς ἀφὰς καὶ τῷ σώματι ῥωμαλέον, ἀσθενῆ δὲ τὴν ψυχὴν, πάνυ ἐνδεᾶ παραμυθίας, πολλάκις δὲ ἀναφερόμενον καὶ στεναγμοὺς ἰέντα σὺν δακρύοις καὶ κροτήσεσι χειρῶν. κατιδὼν δὲ αὐτόν, “Ἀξίochε, τί ταῦτα;” ἔφην· “ποῦ τὰ πρόσθεν αὐχήματα καὶ αἱ συνεχεῖς εὐλογίαι τῶν ἀρετῶν καὶ τὸ ἄρρατον ἐν σοὶ θάρσος; ὥς γὰρ ἀγωνιστὴς δειλός, ἐν τοῖς γυμνασίοις γενναῖος φαινόμενος, ὑπολέλοιπας ἐν τοῖς ἄθλοις, οὐκ ἐπιλογιῇ τὴν φύσιν περιεσκεμμένως, ἀνὴρ τοσόσδε τῷ χρόνῳ καὶ κατήκοος λόγων, καὶ εἰ μὴδὲν ἕτερον, Ἀθηναῖος, ὅτι, τὸ κοινὸν δὴ τοῦτο καὶ πρὸς ἀπάντων θρυλούμενον, παρεπιδημία τίς ἐστίν ὁ βίος, καὶ ὅτι δεῖ ἐπεικῶς διαγαγόντας εὐθύμως μόνον οὐχὶ παιανίζοντας εἰς τὸ χρεὼν ἀπιέναι; τὸ δὲ οὕτως μαλακῶς καὶ δυσάποσπαστως ἔχειν νηπίου δίκην οὐ περὶ φρονοῦσαν ἡλικίαν ἔχειν;”

Ax. 365.d ΑΞ Ἀληθῇ ταῦτα, ὦ Σώκρατες, καὶ ὀρθῶς μοι φαίνεται λέγων· ἀλλ’ οὐκ οἶδα ὅπως παρ’ αὐτό μοι τὸ δεινὸν γενομένῳ οἱ μὲν καρτεροὶ καὶ περιττοὶ λόγοι ὑπεκπνέουσιν λεληθότως καὶ ἀτιμάζονται, ἀντίσχει δὲ δέος τι, ποικίλως περιαμύττον τὸν νοῦν, εἰ στερήσομαι τοῦδε τοῦ φωτὸς καὶ τῶν ἀγαθῶν, αἰδῆς δὲ καὶ ἄπυστος ὁποῖοτε κείσομαι σηπόμενος, εἰς εὐλὰς καὶ κνώδαλα μεταβάλλων.

Ax. 366.b ΣΩ Συνάπτεις γάρ, ὦ Ἀξίochε, παρὰ τὴν ἀνεπιστάσιαν ἀνεπιλογίστως τῇ ἀναισθησίᾳ αἰσθησιν, καὶ σεαυτῷ ὑπεναντία καὶ ποιεῖς καὶ λέγεις, οὐκ ἐπιλογιζόμενος ὅτι ἅμα μὲν ὀδύρῃ τὴν ἀναισθησίαν, ἅμα δὲ ἀλγεῖς ἐπὶ σήψεσι καὶ στερήσει τῶν ἡδέων, ὥσπερ εἰς ἕτερον ζῆν ἀποθανοῦμενος, ἀλλ’ οὐκ εἰς παντελεῖ μεταβαλὼν ἀναισθησίαν καὶ τὴν αὐτὴν τῇ πρὸ τῆς γενέσεως. ὥς οὖν ἐπὶ τῆς Δράκοντος ἢ Κλεισθένους πολιτείας οὐδὲν περὶ σὲ κακὸν ἦν—ἀρχὴν γὰρ οὐκ ἦς, περὶ δὲ ἃν ἦν—οὕτως οὐδὲ μετὰ τὴν τελευτὴν γενήσεται· σὺ γὰρ οὐκ ἔση περὶ δὲ ἔσται. πάντα τοιγαροῦν τὸν τοιόνδε φλύαρον ἀποσκέδασαι, τοῦτο ἐννοήσας, ὅτι τῆς συγκρίσεως ἅπαξ διαλυθείσης καὶ τῆς ψυχῆς εἰς τὸν οἰκεῖον ἰδρυθείσης τόπον, τὸ ὑπολειφθὲν σῶμα, γεῶδες δὲ καὶ ἄλογον, οὐκ ἔστιν ὁ ἄνθρωπος. ἡμεῖς μὲν γὰρ ἐσμεν ψυχὴ, ζῶν ἀθάνατον ἐν θνητῷ καθειργμένον φρουρίῳ· τὸ δὲ σκῆνος τουτὶ πρὸς κακοῦ περιήρμοσεν ἢ φύσις, ὥς τὰ μὲν ἥδοντα ἀμυχιαῖα καὶ πτηνὰ καὶ εἰς πλείους ὀδύνας ἀνακεκραμένα, τὰ δὲ ἀλγεινὰ ἀκραιφνῆ καὶ πολυχρόνια καὶ τῶν ἡδόντων ἁμοῖρα· νόσους δὲ καὶ φλεγμονὰς τῶν αἰσθητηρίων, ἔτι δὲ τὰς ἐντὸς κακότητας, οἷς ἀναγκαστῶς, ἅτε παρεσπαρμένη τοῖς πόροις, ἢ ψυχὴ συναλγοῦσα τὸν οὐράνιον ποθεῖ καὶ σύμφυλον αἰθέρα, καὶ διψᾷ, τῆς ἐκείσε διαίτης καὶ χορείας ὀριγνωμένη. ὥστε ἢ τοῦ ζῆν ἀπαλλαγὴ κακοῦ τινός ἐστιν εἰς ἀγαθὸν μεταβολή.

Ax. 366.b

ΑΞ Κακὸν οὖν, ὦ Σώκρατες, ἡγούμενος τὸ ζῆν πῶς ἐν αὐτῷ μένεις; καὶ ταῦτα φροντιστὴς ὦν καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς τοὺς πολλοὺς τῷ νῷ διαφέρων;

Ax. 366.c ΣΩ Ἀξίοχε, σὺ δὲ οὐκ ἔτυμά μοι μαρτυρεῖς, οἷε δὲ καθάπερ Ἀθηναίων ἢ πληθὺς, ἐπειδὴ ζητητικὸς εἰμι τῶν πραγμάτων, ἐπιστήμονά του εἶναι με. ἐγὼ δὲ εὐξαίμην ἂν τὰ κοινὰ ταῦτα εἰδέναι· τοσοῦτον ἀποδέω τῶν περιττῶν. καὶ ταῦτα δὲ ἃ λέγω, Προδίκου ἐστὶν τοῦ σοφοῦ ἀπηχήματα, τὰ μὲν διμοῖρου ἐωνημένα, τὰ δὲ δυοῖν δραχμαῖν, τὰ δὲ τετραδράχμου. προῖκα γὰρ ἀνὴρ οὗτος οὐδένα διδάσκει, διὰ παντὸς δὲ ἔθος ἐστὶν αὐτῷ φωνεῖν τὸ Ἐπιχάρμειον, “ἃ δὲ χεῖρ τὰν χεῖρα νίζει” δός τι, καὶ λάβε τι. καὶ πρῶην γοῦν παρὰ Καλλιῆ τῷ Ἰππονίκου ποιούμενος ἐπίδειξιν τοσάδε τοῦ ζῆν κατεῖπεν, ὥστε ἔγωγε μὲν παρὰ ἀκαρῇ διέγραψα τὸν βίον, καὶ ἐξ ἐκείνου θανατᾶ μου ἢ ψυχῇ, Ἀξίοχε.

Ax. 366.d ΑΞ Τίνα δὲ ἦν τὰ λεχθέντα;

Ax. 369.a ΣΩ Φράσαιμι ἂν σοι ταῦτα ἃ μνημονεύσω. ἔφη γάρ, Τί μέρος τῆς ἡλικίας ἄμοιρον τῶν ἀνιαρῶν; οὐ κατὰ μὲν τὴν πρώτην γένεσιν τὸ νήπιον κλάει, τοῦ ζῆν ἀπὸ λύπης ἀρχόμενον; οὐ λείπεται γοῦν οὐδεμιᾶς ἀλγηδόνης, ἀλλ’ ἢ δι’ ἔνδειαν ἢ περιψυγμὸν ἢ θάλπος ἢ πληγὴν ὀδυνᾶται, λαλῆσαι μὲν οὐπὼ δυνάμενον ἃ πάσχει, κλαυθυμριζόμενον δὲ καὶ ταύτην τῆς δυσαρεστήσεως μίαν ἔχον φωνήν. ὁπότεν δὲ εἰς τὴν ἑπταετίαν ἀφίκηται πολλοὺς πόνους διαντλήσαν, ἐπέστησαν παιδαγωγοὶ καὶ γραμματισταὶ καὶ παιδοτρίβαι τυραννοῦντες· αὐξανομένου δὲ κριτικοί, γεωμέτραι, τακτικοί, πολὺ πλῆθος δεσποτῶν. ἐπειδὴν δὲ εἰς τοὺς ἐφήβους ἐγγραφεῖ, κοσμητὴς καὶ φόβος χειρῶν, ἔπειτα Λύκειον καὶ Ἀκαδήμεια καὶ γυμνασιαρχία καὶ ῥάβδοι καὶ κακῶν ἀμετρίαι· καὶ πᾶς ὁ τοῦ μεираκίσκου πόνος ἐστὶν ὑπὸ σωφρονιστὰς καὶ τὴν ἐπὶ τοὺς νέους αἵρεσιν τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς. ἐπειδὴν δὲ ἀπολυθῇ τούτων, φροντίδες ἄντικρυς ὑπέδυσαν καὶ διαλογισμοὶ τίνα τὴν τοῦ βίου ὁδὸν ἐνστήσονται, καὶ τοῖς ὕστερον χαλεποῖς ἐφάνη τὰ πρῶτα παιδικὰ καὶ νηπίων ὡς ἀληθῶς φόβητρα· στρατεῖαι τε γὰρ καὶ τραύματα καὶ συνεχεῖς ἀγῶνες. εἴτα λαθὼν ὑπῆλθεν τὸ γῆρας, εἰς ὃ πᾶν συρρεῖ τὸ τῆς φύσεως ἐπὶ κληρον καὶ δυσαλθές. κἂν μὴ τις θάττον ὡς χρέος ἀποδιδῶ τὸ ζῆν, ὡς ὀβολοστάτης ἢ φύσις ἐπιστάσῃ ἐνεχυράζει τοῦ μὲν ὄψιν, τοῦ δὲ ἀκοήν, πολλάκις δὲ ἄμφω. κἂν ἐπιμείνῃ τις, παρέλυσεν, ἐλωβήσατο, παρήρθρωσεν. ἄλλοι πολυγῆρως ἀκμάζουσιν, καὶ τῷ νῷ δις παῖδες οἱ γέροντες γίνονται. καὶ τοῦτο καὶ οἱ θεοὶ τῶν ἀνθρωπείων ἐπιστήμονες, καὶ οὐς ἂν περὶ πλείστου ποιῶνται, θάττον ἀπαλλάττουσι τοῦ ζῆν. Ἀγαμήδης γοῦν καὶ Τροφώνιος οἱ δειμάμενοι τὸ Πυθοῖ τοῦ θεοῦ τέμενος, εὐξάμενοι τὸ κράτιστον αὐτοῖς γενέσθαι, κοιμηθέντες οὐκέτ’ ἀνέστησαν· οἳ τε τῆς Ἀργείας Ἥρας ἱερείας ὑεῖς, ὁμοίως εὐξαμένης αὐτοῖς τῆς μητρὸς γενέσθαι τι τῆς εὐσεβείας παρὰ τῆς Ἥρας γέρας, ἐπειδὴ τοῦ ζεύγους ὑστερήσαντος ὑποδύντες αὐτοὶ διήνεγκαν αὐτὴν εἰς τὸν νεῶν, μετὰ τὴν εὐχὴν νυκτὶ μετήλλαξαν. μακρὸν ἂν εἴη διεξιέναι τὰ τῶν ποιητῶν, οἳ στόμασιν θειοτέροις τὰ περὶ τὸν βίον θεσπιωδοῦσιν, ὡς κατοδύρονται τὸ ζῆν· ἐνὸς δὲ μόνου μνησθήσομαι τοῦ ἀξιολογωτάτου, λέγοντος— ὡς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσιν, ζῶειν ἀχνυμένοις, καὶ— οὐ μὲν <γάρ> τί ποτ’ ἐστὶν οἰζυρώτερον ἀνδρὸς πάντων ὅσσα τε γαῖαν ἐπιπνείει τε καὶ ἔρπει. τὸν δ’ Ἀμφιάραον τί φησιν;— τὸν πέρι κῆρι φίλει Ζεὺς τ’ αἰγίοχος καὶ Ἀπόλλων παντοίῃ φιλότῃ· οὐδ’ ἴκετο γῆραος οὐδόν. ὁ δὲ κελεύων— τὸν φύντα θρηνεῖν εἰς ὅς’ ἔρχεται κακά, τί σοι φαίνεται; ἀλλὰ παύομαι, μὴ ποτε παρὰ τὴν ὑπόσχεσιν μηκύνω καὶ ἐτέρων μιμνησκόμενος. ποῖαν δέ τις ἐλόμενος ἐπιτήδευσιν ἢ τέχνην οὐ μέμψεται καὶ τοῖς παροῦσι χαλεπανεῖ; τὰς χειρωνακτικὰς ἐπέλθωμεν καὶ βαναύσους, πονουμένων ἐκ νυκτὸς εἰς νύκτα, καὶ μόλις ποριζομένων τὰπιτήδεια, κατοδυρομένων τε αὐτῶν καὶ πᾶσαν ἀγρυπνίαν ἀναπιμπλάντων ὀλοφυρμοῦ καὶ δακρύων; ἀλλὰ τὸν πλωτικὸν καταλεξώμεθα, περαιούμενον διὰ τωσῶνδε κινδύνων καὶ μήτε, ὡς ἀπεφάνετο Βίας, ἐν τοῖς τεθνηκόσιν ὄντα μήτε ἐν τοῖς βιοῦσιν; ὁ γὰρ ἐπίγειος ἄνθρωπος ὡς ἀμφίβιος αὐτὸν εἰς τὸ πέλαγος ἔρριψεν, ἐπὶ

τῇ τύχῃ γενόμενος πᾶς. ἀλλ' ἡ γεωργία γλυκύ; δῆλον· ἀλλ' οὐχ ὅλον, ὥς φασιν, ἔλκος, ἀεὶ λύπης πρόφασιν εὐρισκόμενον; κλαῖον νυνὶ μὲν αὐχμόν, νυνὶ δὲ ἐπομβρίας, νυνὶ δὲ ἐπίκαυσιν, νυνὶ δὲ ἐρυσίβην, νυνὶ δὲ θάλλπος ἄκαιρον ἢ κρύος; ἀλλ' ἡ πολυτίμητος πολιτεία —πολλὰ γὰρ ὑπερβαίνω—διὰ πόσων ἐλαύνεται δεινῶν, τὴν μὲν χαρὰν ἔχουσα φλεγμονῆς δίκην παλλομένην καὶ σφυγματώδη, τὴν δὲ ἀπότην ἀλγινὴν καὶ θανάτων μυρίων χεῖρω; τίς γὰρ ἂν εὐδαιμονήσῃε πρὸς ὄχλον ζῶν, εἰ πομπυσθεῖη καὶ κροτηθεῖη δήμου παίγνιον ἐκβαλλόμενον, συριττόμενον, ζημιούμενον, θνήσκον, ἐλεούμενον; ἐπεὶ τοί γε, Ἀξίοχε πολιτικέ, ποῦ τέθνηκε Μιλτιάδης; ποῦ δὲ Θεμιστοκλῆς; ποῦ δ' Ἐφιάλτης; ποῦ δὲ πρῶν οἱ δέκα στρατηγοί, ὅτ' ἐγὼ μὲν οὐκ ἐπηρόμην τὴν γνώμην; —οὐ γὰρ ἐφαίνετό μοι σεμνὸν μαινομένῳ δήμῳ συνεξάρχειν· οἱ δὲ περὶ Θηραμένην καὶ Καλλίξενον τῇ ὑστεραίᾳ προέδρους ἐγκαθέτους ὑφέντες κατεχειροτόνησαν τῶν ἀνδρῶν ἄκριτον θάνατον. καίτοι γε σὺ μόνος αὐτοῖς ἤμυνες καὶ Εὐρυπτόλεμος, τρισμυρίων ἐκκλησιαζόντων.

Ax. 369.b ΑΞ Ἔστιν ταῦτα, ὦ Σώκρατες· καὶ ἔγωγε ἐξ ἐκείνου ἄλις ἔσχον τοῦ βήματος καὶ χαλεπώτερον οὐδὲν ἐφάνη μοι πολιτείας. δῆλον δὲ τοῖς ἐν τῷ ἔργῳ γενομένοις. σὺ μὲν γὰρ οὕτω λαλεῖς ὥς ἐξ ἀπόπτου θεώμενος, ἡμεῖς δ' ἴσμεν ἀκριβέστερον οἱ διὰ πείρας ἰόντες. δῆμος γάρ, ὦ φίλε Σώκρατες, ἀχάριστον, ἀψίκoron, ὠμόν, βάσκανον, ἀπαίδευτον, ὥς ἂν συνηρατισμένον ἐκ συγκλύδων ὄχλου καὶ βιαίων φλυάρων. ὁ δὲ τούτῳ προσεταιριζόμενος ἀθλιώτερος μακρῶ.

Ax. 369.b ΣΩ Ὅποτε οὖν, ὦ Ἀξίοχε, τὴν ἐλευθεριωτάτην ἐπιστήμην τίθεσαι τῶν λοιπῶν ἀπευκταιοτάτην, τί τὰς λοιπὰς ἐπιτηδεύσεις ἐννοήσομεν; οὐ φευκτάς; ἤκουσα δέ ποτε καὶ τοῦ Προδίκου λέγοντος ὅτι ὁ θάνατος οὔτε περὶ τοὺς ζῶντας ἐστὶν οὔτε περὶ τοὺς μετῆλλαχότας.

Ax. 369.b ΑΞ Πῶς φῆς, ὦ Σώκρατες;

Ax. 369.d ΣΩ Ὅτι περὶ μὲν τοὺς ζῶντας οὐκ ἔστιν, οἱ δὲ ἀποθανόντες οὐκ εἰσὶν. ὥστε οὔτε περὶ σὲ νῦν ἐστίν—οὐ γὰρ τέθνηκας—οὔτε εἴ τι πάθοις, ἔσται περὶ σέ· σὺ γὰρ οὐκ ἔση. μάταιος οὖν ἡ λύπη, περὶ τοῦ μήτε ὄντος μήτε ἐσομένου περὶ Ἀξίochon Ἀξίochon ὀδύρεσθαι, καὶ ὅμοιον ὥς εἰ περὶ τῆς Σκύλλης ἢ τοῦ Κενταύρου τις ὀδύροίτο, τῶν μήτε ὄντων περὶ σὲ μήτε ὕστερον μετὰ τὴν τελευτὴν ἐσομένων. τὸ γὰρ φοβερὸν τοῖς οὐσίς ἐστιν· τοῖς δ' οὐκ οὔσιν πῶς ἂν εἴη;

Ax. 369.e ΑΞ Σὺ μὲν ἐκ τῆς ἐπιπολαζούσης τὰ νῦν λεσχηνεῖας τὰ σοφὰ ταῦτα προήρηκας· ἐκεῖθεν γὰρ ἐστὶν ἥδε ἡ φλυαρολογία πρὸς τὰ μειράκια διακεκοσμημένη· ἐμὲ δὲ ἡ στέρησις τῶν ἀγαθῶν τοῦ ζῆν λυπεῖ, κἂν πιθανωτέρους τούτων λόγους ἀρτικροτήσης, ὦ Σώκρατες. οὐκ ἐπαίει γὰρ ὁ νοῦς ἀποπλανώμενος εἰς εὐεπείας λόγων, οὐδὲ ἄπτεται ταῦτα τῆς ὁμοχροίας, ἀλλ' εἰς μὲν πομπὴν καὶ ῥημάτων ἀγλαῖσμον ἀνύτει, τῆς δὲ ἀληθείας ἀποδεῖ. τὰ δὲ παθήματα σοφισμάτων οὐκ ἀνέχεται, μόνοις δὲ ἀρκεῖται τοῖς δυναμένοις καθικέσθαι τῆς ψυχῆς.

Ax. 370.d ΣΩ Συνάπτεις γάρ, ὦ Ἀξίοχε, ἀνεπιλογίστως, τῇ στερήσει τῶν ἀγαθῶν ἀντεισάγων κακῶν αἴσθησιν, ἐκλαθόμενος ὅτι τέθνηκας. λυπεῖ γὰρ τὸ στερόμενον τῶν ἀγαθῶν ἢ ἀντιπάθεια τῶν κακῶν, ὁ δ' οὐκ ὦν οὐδὲ τῆς στερήσεως ἀντιλαμβάνεται. πῶς οὖν ἐπὶ τῷ μὴ παρέξοντι γινώσιν τῶν λυπησόντων γένοιτ' ἂν ἡ λύπη; ἀρχὴν γάρ, ὦ Ἀξίοχε, μὴ συνυποτιθέμενος ἀμῶς γέ πως μίαν αἴσθησιν, κατὰ τὸ ἀνεπιστήμον, οὐκ ἂν ποτε πτυρεῖς τὸν θάνατον. νῦν δὲ περιτρέπεις σεαυτόν, δειματούμενος στερήσεσθαι τῆς ψυχῆς, τῇ δὲ στερήσει περιτιθεῖς ψυχὴν, καὶ ταρβεῖς μὲν τὸ μὴ αἰσθήσεσθαι, καταλήψεσθαι δὲ οἶει τὴν οὐκ ἐσομένην αἴσθησιν αἰσθήσει· πρὸς τῷ πολλοὺς καὶ καλοὺς εἶναι λόγους περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. οὐ γὰρ δὴ θνητὴ γε φύσις τοσόνδε ἂν ἤρατο μεγεθουργίας, ὥστε καταφρονῆσαι μὲν ὑπερβαλλόντων θηρίων βίας, διαπεραιώσασθαι δὲ πελάγη, δείμασθαι δὲ ἄστυ, καταστήσασθαι δὲ πολιτείας, ἀναβλέψαι δὲ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἰδεῖν περιφορὰς ἄστρον καὶ δρόμους ἡλίου τε καὶ σελήνης, ἀνατολάς τε καὶ δύσεις, ἐκλείψεις τε καὶ ταχείας ἀποκαταστάσεις, ἡμερίας τε καὶ τροπὰς διττάς, καὶ Πλειάδων

χειμῶνας, καὶ θέρους ἀνέμους τε καὶ καταφορὰς ὄμβρων, καὶ πρηστήρων ἐξαισίους συρμούς, καὶ τὰ τοῦ κόσμου παθήματα παραπήξασθαι πρὸς τὸν αἰῶνα, εἰ μὴ τι θεῖον ὄντως ἐνῆν πνεῦμα τῇ ψυχῇ, δι' οὗ τὴν τῶν τηλικῶνδε περίνοιαν καὶ γνῶσιν ἔσχεν. ὥστε οὐκ εἰς θάνατον ἀλλ' εἰς ἀθανασίαν μεταβάλλεις, ὧ Ἀξίοχε, οὐδὲ ἀφαίρεσιν ἔξεις τῶν ἀγαθῶν ἀλλ' εἰλικρινεστέραν τὴν ἀπόλαυσιν, οὐδὲ μεμειγμένας θνητῷ σώματι τὰς ἡδονὰς ἀλλ' ἀκράτους ἀπασῶν ἀλγηδόνων. κεῖσε γὰρ ἀφίξη μονωθεὶς ἐκ τῆσδε τῆς εἰρκτῆς, ἔνθα ἅπαντα καὶ ἀστένακτα καὶ ἀγήρατα, γαληνὸς δέ τις καὶ κακῶν ἅπρονος βίος, ἀσαλεύτῳ ἡσυχίᾳ εὐδιαζόμενος, καὶ περιθρῶν τὴν φύσιν, φιλοσοφῶν οὐ πρὸς ὄχλον καὶ θέατρον ἀλλὰ πρὸς ἀμφιθαλῇ τὴν ἀλήθειαν.

Ax. 371. a ΑΞ Εἰς τούναντίον με τῷ λόγῳ περιέστακας· οὐκέτι γάρ μοι θανάτου δέος ἔνεστιν, ἀλλ' ἤδη καὶ πόθος—ἵνα τι κάγῳ μιμησάμενος τοὺς ῥήτορας περιττὸν εἴπω—καὶ πάλαι μετεωρολογῶ καὶ δίειμι τὸν αἰδίων καὶ θεῖον δρόμον, ἔκ τε τῆς ἀσθενείας ἐμαυτὸν συνείλεγμαι καὶ γέγονα καινός.

Ax. 372. a ΣΩ Εἰ δὲ καὶ ἕτερον βούλει λόγον, ὃν ἐμοὶ ἡγγεῖλε Γωβρύης, ἀνὴρ μάγος ἔφη κατὰ τὴν Ξέρξου διάβασιν τὸν πάππον αὐτοῦ καὶ ὁμώνυμον, πεμφθέντα εἰς Δῆλον, ὅπως τηρήσειε τὴν νῆσον ἄσυχον ἐν ᾗ οἱ δύο θεοὶ ἐγένοντο, ἔκ τινων χαλκῶν δέλτων, ἃς ἐξ Ὑπερβορέων ἐκόμισαν Ὡπίς τε καὶ Ἑκαέργη, ἐκμεμαθηκέναι μετὰ τὴν τοῦ σώματος λύσιν τὴν ψυχὴν εἰς τὸν ἄδηνον χωρεῖν τόπον, κατὰ τὴν ὑπόγειον οἴκησιν, ἐν ᾗ βασιλεία Πλούτωνος οὐχ ἥττω τῆς τοῦ Διὸς αὐλῆς, ἅτε τῆς μὲν γῆς ἐχούσης τὰ μέσα τοῦ κόσμου, τοῦ δὲ πόλου ὄντος σφαιροειδοῦς, οὗ τὸ μὲν ἕτερον ἡμισφαίριον θεοὶ ἔλαχον οἱ οὐράνιοι, τὸ δὲ ἕτερον οἱ ὑπένερθεν, οἱ μὲν ἀδελφοὶ ὄντες, οἱ δὲ ἀδελφῶν παῖδες. τὰ δὲ πρόπυλα τῆς εἰς Πλούτωνος ὁδοῦ σιδηροῖς κλείθοις καὶ κλεισὶν ὠχύρωται. ταῦτα δὲ ἀνοίξαντα ποταμὸς Ἀχέρων ἐκδέχεται, μεθ' ὃν Κωκυτός, οὓς χρὴ πορθμεύσαντας ἀχθῆναι ἐπὶ Μίνω καὶ Ῥαδάμανθυν, ὃ κλήζεται πεδῖον ἀληθείας. ἐνταυθοὶ καθέζονται δικασταὶ ἀνακρίνοντες τῶν ἀφικνουμένων ἕκαστον, τίνα βίον βεβίωκε καὶ τίσιν ἐπιτηδεύμασιν ἐνωκίσθη τῷ σώματι. ψεύσασθαι μὲν οὖν ἀμήχανον. ὅσοις μὲν οὖν ἐν τῷ ζῆν δαίμων ἀγαθὸς ἐπέπνευσεν, εἰς τὸν τῶν εὐσεβῶν χῶρον οἰκίζονται, ἔνθα ἄφθονοι μὲν ὥραι παγκάρπου γονῆς βρῦουσιν, πηγαὶ δὲ ὑδάτων καθαρῶν ῥέουσιν, παντοῖοι δὲ λειμῶνες ἄνθεσι ποικίλοις ἑαριζόμενοι, διατριβαὶ δὲ φιλοσόφων καὶ θέατρα ποιητῶν καὶ κύκλιοι χοροὶ καὶ μουσικὰ ἀκούσματα, συμπόσια τε εὐμελῇ καὶ εἰλαπίνᾳ αὐτοχορήγητοι, καὶ ἀκήρατος ἀλυσία καὶ ἡδεῖα δαίτα· οὔτε γὰρ χεῖμα σφοδρὸν οὔτε θάλλπος ἐγγίγνεται, ἀλλ' εὐκρατος ἀῆρ χεῖται ἀπαλαῖς ἡλίου ἀκτῖσιν ἀνακιρνάμενος. ἐνταῦθα τοῖς μεμνημένοις ἐστὶν τις προεδρία· καὶ τὰς ὁσίους ἀγιστείας κάκεῖσε συντελοῦσιν. πῶς οὖν οὐ σοὶ πρῶτῳ μέτεστι τῆς τιμῆς, ὄντι γεννήτῃ τῶν θεῶν; καὶ τοὺς περὶ Ἡρακλέα τε καὶ Διόνυσον κατιόντας εἰς Ἀΐδου πρότερον λόγος ἐνθάδε μυηθῆναι, καὶ τὸ θάρσος τῆς ἐκεῖσε πορείας παρὰ τῆς Ἑλευσινίας ἐναύσασθαι. ὅσοις δὲ τὸ ζῆν διὰ κακουργημάτων ἠλάθη, ἄγονται πρὸς Ἐρινύων ἐπ' ἔρεβος καὶ χάος διὰ Ταρτάρου, ἔνθα χῶρος ἀσεβῶν καὶ Δαναΐδων ὑδρεῖται ἀτελεῖς καὶ Ταντάλου δίψος καὶ Τιτυοῦ σπλάγχνα αἰώνίως ἐσθιόμενα καὶ γεννώμενα καὶ Σισύφου πέτρος ἀνήνυτος, οὗ τὰ τέρματα αὖθις ἄρχει πόνων. ἔνθα θηρσὶν περιλιχνόμενοι καὶ λαμπάσιν ἐπιμόνως πυρούμενοι Ποινῶν καὶ πᾶσαν αἰκίαν αἰκίζόμενοι αἰδίοις τιμωρίαις τρύχονται. ταῦτα μὲν ἐγὼ ἤκουσα παρὰ Γωβρύου, σὺ δ' ἂν ἐπικρίνεις, Ἀξίοχε. ἐγὼ γὰρ λόγῳ ἀνθελκόμενος τοῦτο μόνον ἐμπέδως οἶδα, ὅτι ψυχὴ ἅπασα ἀθάνατος, ἡ δὲ ἐκ τοῦδε τοῦ χωρίου μετασταθεῖσα καὶ ἄλυπος. ὥστε ἢ κάτω ἢ ἄνω εὐδαιμονεῖν σε δεῖ, Ἀξίοχε, βεβιωκότα εὐσεβῶς.

Ax. 372. a ΑΞ Αἰσχύνομαί σοί τι εἰπεῖν, ὧ Σώκρατες· τοσοῦτον γὰρ ἀποδέω τοῦ δεδοικέναι τὸν θάνατον, ὥστε ἤδη καὶ ἔρωτα αὐτοῦ ἔχειν. οὕτως με καὶ οὗτος ὁ λόγος, ὡς καὶ ὁ οὐράνιος, πέπεικε, καὶ ἤδη περιφρονῶ τοῦ ζῆν, ἅτε εἰς ἀμείνω οἶκον μεταστησόμενος. νυνὶ δὲ ἡρέμα κατ' ἐμαυτὸν ἀναριθμήσομαι τὰ λεχθέντα. ἐκ μεσημβρίας δὲ παρέσθαι μοι, ὧ Σώκρατες.

Αχ.372.α ΣΩ Ποιήσω ὡς λέγεις, καὶ γὰρ δὲ ἐπάνειμι ἐς Κυνόσαργες, ἐς περίπατον, ὁπόθεν δεῦρο
μετεκλήθην.